

BELEIDSPLAN OPENBARE VERLICHTING

2018 - 2027

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING

3

2 PARTICIPATIE

5

3 STORING MELDEN

6

3 BIJLAGES

8

<u>BIJLAGE 1</u>	Bedrijventerrein
<u>BIJLAGE 2</u>	Bezienswaardigheden
<u>BIJLAGE 3</u>	Fietspaden
<u>BIJLAGE 4</u>	Inwoners
<u>BIJLAGE 5</u>	Paardenbakken
<u>BIJLAGE 6</u>	Reclame
<u>BIJLAGE 7</u>	Recreatie
<u>BIJLAGE 8</u>	Stallen en kassen

BIJLAGE 9 Voetpaden en achterpaden

BIJLAGE 10 Wegen

BIJLAGE 11 Buitengebied

BIJLAGE 12 Centrumgebieden

BIJLAGE 13 Natuurgebieden

BIJLAGE 14 Parken

BIJLAGE 15 Parkeerterreinen

BIJLAGE 16 Sportvelden

BIJLAGE 17 Stationsgebieden

BIJLAGE 18 Woongebieden

BIJLAGE 19 Duurzaamheid, energie en milieu

BIJLAGE 20 Landelijke regelgeving openbare verlichting in de gemeente Dronten

BIJLAGE 21 Led

BIJLAGE 22 Technieken

BIJLAGE 23 Verkeers- en sociale veiligheid

BIJLEID IN HOOFDPUNTEN

1 INLEIDING

Welkom in ons nieuwe beleidsplan. Een beleidsplan over al het licht in de openbare ruimte en in beeld. Want hoe kunnen we u nu beter uitleggen wat we belangrijk vinden dan met beelden?

Niet alleen de lantaarnpalen bepalen in de avond het beeld op straat, maar ook andere lichtbronnen. Bijvoorbeeld het licht van sportvelden, aangelichte gebouwen, kunstwerken of reclame. Veel van deze lichtbronnen zijn niet van de gemeente, maar van derden. Ik ga graag in gesprek zodat het licht beter op elkaar afgestemd kan worden. Daarmee kunnen we een mooiere, duurzamere en milieubewustere openbare ruimte creëren.

Een deel van onze masten en armaturen zijn inmiddels aan vervanging toe. Maar we willen niet zomaar alles gaan vervangen. Wij zijn overtuigd van de noodzaak tot energiebesparing en het terugdringen van de CO2-uitstoot.

Door goed te kijken waar licht nodig is, hoeveel licht we nodig hebben en op welke tijden, kunnen we veel bewuster met licht omgaan. Verlichting vinden we de normaalste zaak van de wereld, maar kost ook geld en energie. Bovendien belast het ook het milieu.

Bij de totstandkoming van dit nieuwe beleid hebben we onze inwoners, verenigingen en ondernemers gevraagd naar wat belangrijk wordt gevonden. We zijn met elkaar in gesprek gegaan om te horen waar het bewuster kan.

Ons beleidsplan treft u op een andere manier aan dan u van ons gewend bent. Het is een beeldend beleid. U kunt op de pagina informatie alles nalezen, maar het belangrijkste onderdeel is onze pagina Beleid in Beeld. Hierin kunt u inzoomen (desgewenst) naar uw eigen kern en zien wat wij voor ogen hebben met de verlichting op bijvoorbeeld een recreatief fietspad. Of op een parkeerterrein.

Gezamenlijk hopen we te komen tot een leefbare, prettige en veilige leefomgeving met respect voor de natuur om ons heen. Kijkt u met ons mee?

Ton van Amerongen-
Wethouder gemeente Dronten

1 INLEIDING

De gemeente heeft een nieuw beleidsplan opgesteld en kijkt daarbij niet alleen naar de openbare verlichting, maar ook naar andere lichtbronnen die de openbare ruimte beïnvloeden. Denk aan verlichting van sportvelden, monumenten, reclame, bedrijven e.d. Deze stralen ook licht uit en hebben daarmee invloed op die openbare ruimte.

Daarom kiest de gemeente ervoor een beleid voor al het licht in de openbare ruimte op te stellen. Een beleid is een visie, welke kant willen we op. Dit Beleidsplan 'Licht in de Openbare ruimte' is te zien op het tabblad 'beleid in beeld' en heeft een looptijd van tien jaar (2018-2027).

Bij het tot stand komen van dit nieuwe beleid zijn inwoners, verenigingen en ondernemers gehoord. Er is een online onderzoek gehouden onder alle inwoners, verenigingen, ondernemers en winkeliers. Daarnaast is er gesproken met ondernemers tijdens Buren ontmoeten Buren. Samen met Plaatselijk Belang in Biddinghuizen is met bewoners in bepaalde straten bekeken waar licht nodig is, hoeveel en op welke tijden. Al deze input is verwerkt in dit beleidsplan.

Visie

De gemeente Dronten wil een leefbare, energiezuinige en duurzame openbare ruimte. Dat bereiken we door gezamenlijk met alle betrokken partijen te kijken waar licht nodig is, hoeveel licht we nodig hebben en op welk moment van de dag.

Beleid in hoofdlijnen

Wilt u graag de hoofdpunten van ons beleid lezen? [Klik dan hier](#).

Wilt u alles zien? Kijk dan op de pagina Beleid in Beeld. Hier ziet u ons beleid dat door middel van foto's met een korte toelichting wordt getoond.

Pijlers

Onze pijlers voor deze beleidsperiode zijn:

- Duurzaamheid;
- Bewust verlichten;
- Energiebesparing;
- Verkeersveiligheid;
- Sociale veiligheid mits het geen schijnveiligheid geeft;
- Participatie.

2 PARTICIPATIE

Communicatie staat centraal in dit beleidsplan 'Verlichting in de openbare ruimte'. Zowel voor wat betreft de communicatie intern in de gemeente als extern met onze inwoners, verenigingen en ondernemers. Samen met onze inwoners, verenigingen en het bedrijfsleven kijken we goed naar de openbare ruimte.

Door met elkaar in gesprek te gaan voorafgaand aan een grote verandering of vervanging, maken we samen bewuste keuzes die passen in de omgeving en bij het gebruik van de gebruikers. Zo stemmen we het licht in de openbare ruimte bewuster en beter af met als resultaat een kwalitatief duurzame en prettige leefomgeving voor iedereen.

Het thema 'Bewust Verlichten' staat op de agenda bij elk intern overleg over de openbare ruimte. Bij elk ontwerp wordt bekeken of het ontwerp zo gemaakt kan worden dat er geen licht als compenserende factor nodig is of dat het met bijvoorbeeld reflectie opgelost kan worden.

We blijven inwoners, verenigingen en het bedrijfsleven betrekken bij het onderwerp Bewust Verlichten. Bij themabijeenkomsten zullen we het onderwerp op de agenda zetten en met elkaar over het onderwerp in gesprek gaan. Wat kan er wel en wat niet, wat moet er anders en wat kan er anders.

Er zijn in 2017 online-enquêtes gehouden onder inwoners, verenigingen, winkeliers en ondernemers. Op deze manier hebben we kunnen horen wat eenieder vindt van licht in de openbare ruimte en op welke wijze we als gemeente de samenwerking aan kunnen gaan met deze verenigingen en bedrijven. Dit zullen we vaker doen.

Zo kunnen we van elkaar en met elkaar leren!

3 STORING MELDEN

Heeft u een storing te melden? Dan kunt u via het digitale formulier op onze gemeentelijke website deze melden. Of klik [hier](#) om direct naar het digitale formulier te gaan.

Indien het een urgente storing betreft (bijvoorbeeld als in een hele woonwijk de verlichting is uitgevallen), dan kunt u ook bellen met 14 0321.

Heeft u vragen over het onderhoud van de openbare verlichting in onze gemeente? Belt u dan met 14 0321.

Zodra de storing is ontvangen wordt deze aan de aannemer doorgegeven.

Storing melden?

I www.dronten.nl

T 14 0321

Stallen en kassen:

In de gemeente Dronten hebben stallen en kassen. Vaak is er voor nodig. In een aantal situaties ligt een open gebied. Dan is het licht nodig.

Paardenbak:

In de gemeente Dronten zien bij particulieren (hobbymatig verlichting bij geplaatst. Dat is landschap, maar juist ook in de maar een paar uur brandt, is het ook fel licht. Belangrijk is dat de landschap zijn ingepast. Er mag lichtmast geplaatst worden. Na zijn binnen de omgeving en de Gericht licht, dimmen en uitzetten mag alleen op activiteit plaats zijn in principe.

Klik onderin voor meer informatie over verlichting.

Meer weten? Klik op H4 Bijlagen > Paardenbak

Centrum:

Sociale veiligheid is belangrijk. De kleurweergave van het centrum is belangrijk. In de donkere feestverlichting overleg met de gemeente.

In centrum van de gemeente is het centrum is. De fel branden) gedimd (zodra het in de nacht de straatverlichting is.)

Reclame is in de gemeente. De gemeente mag alleen op activiteit plaats zijn in principe.

De gemeente bespreken het voorkomen van verlichting voor meer informatie.

Meer weten? Klik op H4 Bijlagen > Centrum

Bedrijventerrein:

Er zijn op een bedrijventerrein verschillende soorten licht te zien. Naast de wegverlichting, verlichten bedrijven vaak zelf het eigen terrein of etalage. Soms brandt dit de hele nacht en verlichte reclame borden zijn soms zo felverlicht dat het niet meer leesbaar is. Licht op een parkeerterrein dat in de nacht leeg is, waarom moet het dan nog branden?

De openbare verlichting wordt in de nachtelijke uren gedimd zodra dit technisch mogelijk is. De gemeente Dronten is terughoudend ten aanzien van het toestaan van leddisplays.

Onnodige lichthinder willen we voorkomen of verminderen.

Als de situatie daartoe aanleiding geeft, dan gaat de gemeente in gesprek met de ondernemers om te kijken of al dat licht in de nacht niet uit kan of minder fel kan branden. Vaak werkt een bewegingsmelder beter dan het licht de hele nacht aan laten.

Voor de openbare verlichting houden we geen Keurmerk Veilig Ondernemen aan (KVO), maar is dit beleidsplan leidend.

Klik onderin voor meer informatie over bedrijventerreinen.

Meer weten? Klik op H4 Bijlagen > Bedrijventerrein

Woongebied:

In de woonwijken van de gemeente Dronten is er veel verlichting. De verlichting van de woonwijken is belangrijk. De verlichting van de woonwijken is belangrijk. De verlichting van de woonwijken is belangrijk.

Voor de woonwijken van de gemeente Dronten is er veel verlichting. De verlichting van de woonwijken is belangrijk. De verlichting van de woonwijken is belangrijk.

Losse verlichting van de woonwijken van de gemeente Dronten is belangrijk. De verlichting van de woonwijken is belangrijk. De verlichting van de woonwijken is belangrijk.

In alle woonwijken van de gemeente Dronten is er veel verlichting. De verlichting van de woonwijken is belangrijk. De verlichting van de woonwijken is belangrijk.

Klik onderin voor meer informatie over woongebieden.

Meer weten? Klik op H4 Bijlagen > Woongebied

Recreatie:

De gemeente Dronten heeft als doelstelling om in 2025 te behoren tot een van de gezichtsbepalende groene longen van Nederland. In onze gemeente hebben we natuurgebieden, bossen en ook stranden. Maar ook een groot pretpark. En jachthavens. Alles bij elkaar biedt dat heel veel mogelijkheden voor toerisme en recreatie.

We hebben veel campings, bungalowparken, bed&breakfast, groepsaccommodaties, verenigingssterreinen en hotels. Veel recreatiemogelijkheden bevinden zich in onze buitengebieden en soms ook in natuurgebieden. Dit zijn kwetsbare gebieden voor de flora en fauna.

De gemeente is terughoudend met licht in de natuur- en buitengebieden. De gemeente gaat in gesprek met de recreatieondernemers om ook terughoudend te zijn met verlichting, deze in de avond te dimmen en in elk geval na 23.00 uur uit te doen.

Klik onderaan de foto's voor meer informatie over recreatie en verlichting.

Meer weten? Klik op H4 Bijlagen > Recreatie

Bedrijventerrein:

Er zijn op een bedrijventerrein verschillende soorten licht te zien. Naast de wegverlichting, verlichten bedrijven vaak zelf het eigen terrein of etalage. Soms brandt dit de hele nacht en verlichte reclame borden zijn soms zo felverlicht dat het niet meer leesbaar is. Licht op een parkeerterrein dat in de nacht leeg is, waarom moet het dan nog branden?

De openbare verlichting wordt in de nachtelijke uren gedimd zodra dit technisch mogelijk is. De gemeente Dronten is terughoudend ten aanzien van het toestaan van leddisplays.

Parkeerterrein:

In de gemeente zijn veel parkeerterreinen. Parkeerterreinen die van de gemeente zijn, maar ook terreinen die van bedrijven, sportverenigingen of winkeliers zijn. Veel parkeerterreinen zijn van verlichting voorzien. Niet alleen in de avond maar ook de hele nacht. Soms is dit zinvol in verband met (het gevoel van) sociale veiligheid, maar vaak kan de verlichting ook best uit in de nacht of ten minste gedimd worden. Belangrijk is om te kijken na welk tijdstip nog gebruikt gemaakt wordt van het parkeerterrein.

Reclame:

Steeds vaker zien we dat bedrijven en winkels gebruik maken van reclame. Reclame op de gevel, reclame op een bord etc. De gemeente Dronten is zich bewust van de positieve en negatieve effecten van reclame en vindt dat:

- Omwonenden en verkeer niet gehinderd mogen worden door reclameverlichting.

Voet- en achterpaden:

Er zijn in onze gemeente diverse voetpaden. Sociale veiligheid (en dan vooral het gevoel van veiligheid) speelt met name een rol op losse voetpaden. Voetpaden langs een doorgaande weg worden over het algemeen mee verlicht met de rijbaan of het fietspad. Licht het voetpad gescheiden van de rijbaan of fietspad dan worden deze in principe niet verlicht.

De gemeente verlicht solitair gelegen openbare voetpaden niet tenzij ze woonwijken verbinden of als het doorgaande paden zijn en er voldoende sociale controle is. Dit wordt per situatie beoordeeld. Indien ze wel verlicht worden dan wordt deze in de avond gedimd en na 23.00 uur uitgedaan zodra dit technisch mogelijk is. Daarbij is afstemming met de omgeving van belang.

Achterpaden zijn paden die achter de huizen langs lopen. Dit zijn vaak smalle paden om toegang te krijgen tot de achtertuinen. De meeste achterpaden in onze gemeenten zijn niet verlicht. Achterpaden in eigendom van de gemeente worden in principe niet verlicht. Vaak zijn de achterpaden niet in eigendom van de gemeenten, maar van de woningbouwvereniging of projectontwikkelaar.

Klik onderin voor meer informatie over voetpaden en achterpaden.

Meer weten? Klik op H4 Bijlagen > Voet- en achterpaden

Natuurgebied:

In de gemeente Dronten zijn Stroomwegen, Gebiedsontsluitingswegen en oegangswegen. Op de gebiedsontsluitingswegen speelt verkeersveiligheid een belangrijke rol. In buurten en wijken t ook de sociale veiligheid (gevoel van veiligheid). hebben op een weg niet alleen te maken met de veiligheid licht (lichtsterkte), maar ook met de verdeling van licht op de weg (gelijkmatigheid).

De gemeente is terughoudend met licht in de natuur- en buitengebieden. De gemeente gaat in gesprek met de recreatieondernemers om ook terughoudend te zijn met verlichting, deze in de avond te dimmen en in elk geval na 23.00 uur uit te doen.

Klik onderaan de foto's voor meer informatie over recreatie en verlichting.

Meer weten? Klik op H4 Bijlagen > Natuurgebied

Recreatie:

De gemeente Dronten heeft als doelstelling om in 2025 te behoren tot een van de gezichtsbepalende groene longen van Nederland. In onze gemeente hebben we natuurgebieden, bossen en ook stranden. Maar ook een groot pretpark. En jachthavens. Alles bij elkaar biedt dat heel veel mogelijkheden voor toerisme en recreatie.

We hebben veel campings, bungalowparken, bed&breakfast, groepsaccommodaties, verenigingssterreinen en hotels. Veel recreatiemogelijkheden bevinden zich in onze buitengebieden en soms ook in natuurgebieden. Dit zijn kwetsbare gebieden voor de flora en fauna.

De gemeente is terughoudend met licht in de natuur- en buitengebieden. De gemeente gaat in gesprek met de recreatieondernemers om ook terughoudend te zijn met verlichting, deze in de avond te dimmen en in elk geval na 23.00 uur uit te doen.

Klik onderaan de foto's voor meer informatie over recreatie en verlichting.

Meer weten? Klik op H4 Bijlagen > Recreatie

4 BIJLAGEN

VERLICHTING IN DE OPENBARE RUIMTE

Meer weten?

De gemeente Dronten kijkt bewust naar verlichting. Waar is het nodig en op welke tijden? Zo kunnen we komen tot een betere leefbare, prettige en veilige leefomgeving met respect voor de natuur om ons heen.

Wilt u snel alle hoofdpunten lezen? Klik dan [hier](#).

Licht op/in/van

[Bedrijventerrein](#)
[Bezienwaardigheden](#)
[Fietspaden](#)
[Inwoners en licht](#)
[Paardenbak](#)
[Reclame](#)
[Recreatie](#)
[Stallen en kassen](#)
[Voetpaden en achterpaden](#)
[Wegen](#)

Gebied

[Buitengebied](#)
[Centrum](#)
[Natuurgebied](#)
[Park](#)
[Parkeerterrein](#)
[Sportveld](#)
[Stationsgebied](#)
[Woongebied](#)

Onderwerp

[Duurzaamheid, energie en milieu](#)
[Landelijke regelgeving en gemeente Dronten](#)
[Led](#)
[Technieken](#)
[Verkeers- en sociale veiligheid](#)

Colofon

Dit beleidsplan is tot stand gekomen in opdracht van de gemeente Dronten.

Opgesteld door:

Heleen Liefink ([Liefink Advies](#)), Bert van de Kolk en Alois Michielsen (gemeente Dronten).

Datum:

Januari 2024

Foto's gemaakt door [Merijn Koelink Photography](#).

BIJLAGE 1

BEDRIJVENTERREIN

[Terug naar bijlage menu](#)

In de gemeente Dronten hebben we een groot aantal bedrijventerreinen. Dit zijn:

- Agripark (Dronten)
- Business zone Delta (Dronten)
- Hanzekwartier (Dronten)
- Poort van Dronten (Dronten)
- Mac3park (Dronten)
- De Kaai/Havenweg (Biddinghuizen)
- Oldebroekerweg/Noorderbaan (Biddinghuizen)
- Spelwijk (Swifterbant)
- Tarpan (Swifterbant)
- Bloemenzoom (Swifterbant)

Deze terreinen verschillen onderling sterk van elkaar. Er zijn middelgrote en grote bedrijven op gevestigd. Op deze terreinen zien we een combinatie van lichtbronnen:

- Lantaarnpalen (openbare verlichting);
- Verlichting van bedrijven.

De openbare verlichting is vaak volop aanwezig.

De verlichting van bedrijven bestaat uit verschillende soorten verlichting. Dit kan verlichting op het terrein van het bedrijf zijn, licht dat vanuit het pand naar buiten straalt, reclameverlichting aan de gevel of een reclamebord langs de weg.

Al het licht bij elkaar bepaalt het beeld op straat. Vaak zien we dat door de felheid van het licht een reclamebord in de avonduren niet eens leesbaar is in de avond. Of het licht van een bedrijf is van verre zichtbaar. Soms werkt een bedrijf 24/7, dan is er altijd licht nodig. Maar ook dan kan bekeken worden

hoe de lichtuitstoot minder kan. In de welstandsnota van de gemeente (en in de Sociaal Economische visie) wordt licht niet specifiek genoemd. Wel dat het pand moet passen bij de omgeving.

Aangelichte Bedrijven

Een aantal bedrijven heeft hun hele pand aangelicht. Dat kan mooi zijn in de avonduren bij bijvoorbeeld een monumentaal pand en een bijdrage leveren aan de sfeer. Soms wordt het licht in de nacht uitgedaan, maar er zijn ook panden die de hele nacht verlicht zijn.

Foto: Industrieweg, Swifterbant. Fel licht vanuit onderneming waardoor de straatverlichting wegvalt. Een goede afstemming is belangrijk.

BIJLAGE 1

BEDRIJVENTERREIN

[Terug naar bijlage menu](#)

Keurmerk Veilig Ondernemen

Het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) is een (niet verplicht) keurmerk. Bij het Keurmerk werken ondernemers, brandweer, politie en gemeenten samen aan een set structurele maatregelen waar verlichting onderdeel van uitmaakt. In de gemeente Dronten heeft het winkelcentrum Suydersee het KVO-W (Winkelcentra). Het bedrijventerrein De Poort van Dronten is bezig om het KVO-B (Bedrijventerreinen). Beide keurmerken stellen vooralsnog geen eisen aan de openbare verlichting. Mochten die er wel komen, dan zal dit beleidsplan "Verlichting in de openbare ruimte" leidend zijn qua verlichting.

SEA-groepen

De 'Sociaal-Economische Agenda'-groepen (SEA) bestaan uit vijf themagroepen en is een samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en de gemeente. De gemeente heeft hierin de rol van actieve partner en regisseur. Onder de slogan 'loslaten in vertrouwen' zet de gemeente Dronten in op samenwerking met ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstellingen en inwoners, met als doel om het vestigingsklimaat te versterken.

De SEA-groep bedrijventerreinen zorgt dat de waarden 'Schoon, Heel en Veilig' top of mind blijven bij zowel de ondernemers op de bedrijventerreinen als de gemeente Dronten. Er worden veel activiteiten georganiseerd. De gemeente heeft tijdens een 'Buren ontmoet Buren' bijeenkomst in Swifterbant en Biddinghuizen de ondernemers mee genomen in het thema bewust verlichten. In het online gehouden onderzoek (okt 2017) komt naar voren dat voorlichting en bewustwording belangrijk is.

Beleid openbare verlichting op industrie/bedrijventerreinen

In de Sociaal Economische Visie van de gemeente Dronten staat de Economie voorop. Samenwerken is de rode draad. De gemeente wil op haar grondgebied

goed bereikbare, vitale bedrijventerreinen met een kwalitatief goede uitstraling. Een gunstig en aantrekkelijk vestigingsmilieu is essentieel. Daar wordt de komende jaren hard aan gewerkt. Voor de openbare verlichting op de bedrijventerreinen kiest de gemeente Dronten voor een gematigd licht dat in de avond gedimd kan worden. De kleur van de verlichting is wit of een andere kleur waarbij een juiste kleurweergave mogelijk is. Een juiste kleurweergave is belangrijk. Als er een blauwe auto rijdt en er moet een omschrijving gegeven worden van de auto, is het belangrijk dat de kleur blauw wordt genoemd. Bij bepaalde kleuren verlichting (bijvoorbeeld oranje) is de kleur blauw niet als blauw te zien maar als rood. Dan wordt er dus een verkeerde omschrijving gegeven met alle mogelijke gevolgen van dien.

Oranje Sox verlichting

Witte verlichting

De gemeente Dronten gaat met ondernemers in gesprek, indien de situatie daartoe aanleiding geeft, om te bekijken of de verlichting van ondernemers ook 's nachts gedimd of zelfs uitgeschakeld kan worden. Dit geldt voor de lampen op het terrein, aan de gevel, het naambord en de verlichting binnen in het gebouw. Maar ook voor het aanlichten van het hele pand. Dit zorgt voor energie(kosten)besparing en minder lichthinder en -vervuiling. Ook blijft de gemeente kennis delen met ondernemers over bewust verlichten. Bij reclame gaat het niet alleen om verlichte naamborden en gevels.

BIJLAGE 1

BEDRIJVENTERREIN

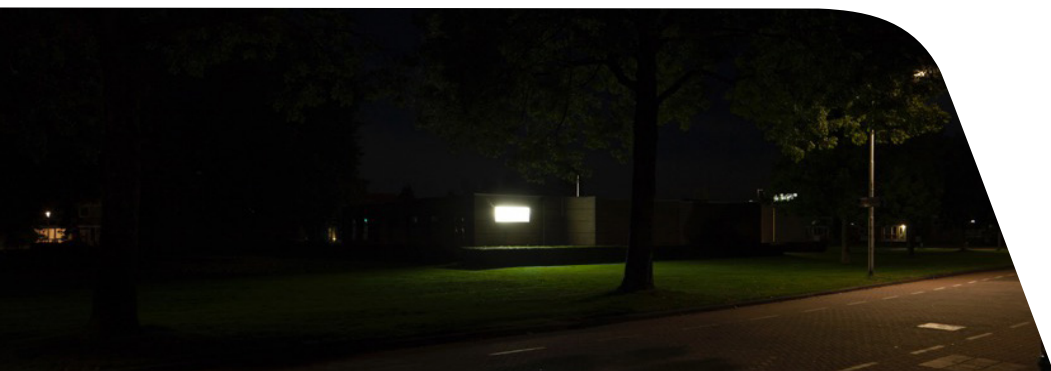
[Terug naar bijlage menu](#)

Door de opkomst van led zien we steeds meer zogenoemde leddisplays. Deze displays hebben veel bewegende of knipperende beelden die erg fel zijn. Als gemeente zijn we terughoudend in het toestaan van nieuwe leddisplays/ lichtkranten. Deze zijn storend in het landschap en dragen niet bij aan de verkeersveiligheid. Daarnaast speelt ook de omgevingswet een rol. Er mag geen hinder ontstaan aan de fysieke leefomgeving. De gemeente Dronten stelt in ieder geval als eis dat er geen hinder mag zijn voor de omgeving inclusief de flora en fauna. Er mogen geen knipperende of bewegende (film) beelden op. Voorop staat dat de verkeersveiligheid niet in het geding komt. Ook qua kleuren kan de gemeente eisen stellen. Wellicht dat door toekomstige ontwikkelingen het standpunt ten aanzien van leddisplays verandert.

Leidraad is de richtlijn van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) ter voorkoming van Lichthinder. Nieuwe toekomstige richtlijnen, die relevant zijn voor leddisplays, zullen dan ook meegenomen worden.

Foto: Reclamebord dat zo felverlicht is dat het niet meer leesbaar is.

Bij een opvallende en storende lichtbron gaat de gemeente in gesprek met de ondernemer/eigenaar van het pand. Gezamenlijk wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn om onnodige lichthinder te verminderen of te voorkomen. Met invoering van de Omgevingswet wordt ook naar dit aspect gekeken.

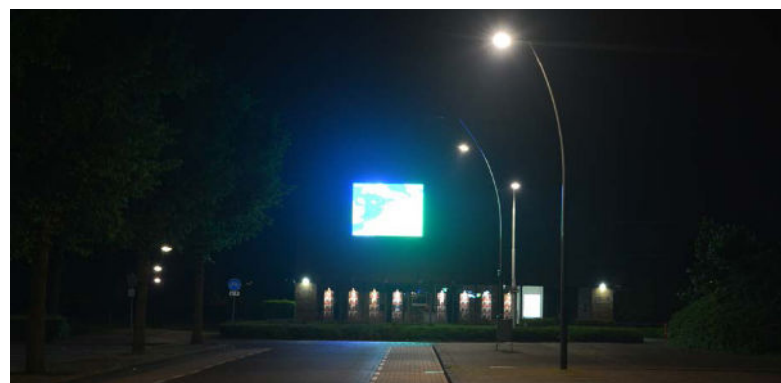

Foto: afbeelding van een leddisplay dat steeds vaker voorkomt. Deze kan de verkeersveiligheid niet ten goede komen.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Dimbare verlichting met goede kleurherkenning;
- Afstemming met ondernemers indien van toepassing;
- Terughoudend in toestaan leddisplays en verlichte reclame;
- Indien in het Keurmerk Veilig Ondernemen eisen gesteld worden aan de openbare verlichting dan is dit beleidsplan 'Verlichting in de openbare ruimte' leidend;
- Voorlichting geven aan ondernemers over licht en het voorkomen van onnodige lichthinder;
- Onnodig lichthinder verminderen of voorkomen.

BIJLAGE 2

BEZIENSWAARDIGHEDEN

We hebben een mooie omgeving om van te genieten, maar ook de bezienswaardigheden trekken bezoekers.

In de gemeente hebben we diverse kunstwerken, monumenten en kerken. Er dient onderscheid gemaakt te worden tussen erfgoed (gebouwen die gemeentelijk monument kunnen zijn) en kunst in de openbare ruimte. In het erfgoedbeleid van de gemeente gaat de aandacht vooral uit naar het behoud van waardevol erfgoed. Het onderwerp verlichting komt daar niet in voor. Bij waardevol erfgoed, zoals gemeentelijke monumenten, kan aanlichten gedurende enkele uren positief zijn voor de beleving en waardering van het erfgoed. Het is belangrijk om de eigenaren van het erfgoed erbij te betrekken. Dit geldt in geval van kunst ook voor kunstenaars of de erven van de kunstenaar.

Een aantal kerken, monumenten en kunstwerken is verlicht. Deze verlichting is soms de hele nacht aan en het licht schijnt dan vaak alle kanten op. Ook hebben we windmolens in de gemeente die 'verlicht' zijn. Hiervoor gelden wettelijke regels.

Foto: Baan in Biddinghuizen; een combinatie van natuur en kunstwerk.

Foto: Kunstwerk langs de Wissel is de hele nacht verlicht.

[Terug naar bijlage menu](#)

Beleid

De gemeente wil monumenten, kerken, kunstwerken e.d. niet vanzelfsprekend verlicht hebben. Alleen als het een waardevolle toevoeging levert aan het beeld in de avond, wordt er verlicht. En dan maar een beperkt aantal uren, niet de hele nacht. In verband met het terugbrengen van energiegebruik en lichthinder willen we niet verlichten als dit niet nodig is.

Bij erfgoed of kunst in eigendom van de gemeente wordt de verlichting na 00.00 uur uitgeschakeld. Ook dient de verlichting goed gericht te zijn en niet omhoog te stralen. Zo kan onnodige lichthinder en lichtvervuiling verminderd worden. Bestaande verlichting wordt de komende jaren (indien dit nodig is) vervangen en conform bovenstaande ingericht.

De gemeente gaat in gesprek met andere eigenaren van monumenten, kerken, aangelichte bomen en dergelijke. Gezamenlijk wordt bekeken of het mogelijk is om de verlichting na 00.00 uur uit te zetten en de verlichting goed te richten, energiezuinig en niet te fel gemaakt kan worden.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Alleen verlichten als waardevolle toevoeging is;
- Uit na 00.00 uur of gedimd;
- Goed gericht licht zijn;
- In gesprek met derden indien de situatie daarom vraagt.

BIJLAGE 3

FIETSPADEN

[Terug naar bijlage menu](#)

In onze weidse omgeving liggen veel fietsroutes. Deze worden niet alleen door onze bewoners, maar ook door veel bezoekers gebruikt. Bij fietspaden speelt verkeersveiligheid, het rijcomfort en het gevoel van veiligheid en overzicht een rol. Fietspaden spelen een belangrijke rol in onze gemeente. Fietsers stoten geen schadelijke stoffen uit en leveren een belangrijke bijdrage aan een schone en duurzame leefomgeving. We hebben een uitgebreid fietsnetwerk in onze gemeente aangelegd.

Op sommige wegen ligt het fietspad naast de rijbaan, soms ligt het op de rijbaan of het fietspad ligt wat verder van de rijbaan af. Dit bepaalt mede de verkeersveiligheid. Als een fietspad op de rijbaan ligt, is er een grotere kans op een conflict tussen een auto en fietsers dan wanneer het fietspad niet op de rijbaan ligt. Dat terwijl, in het geval dat het fietspad op de rijbaan ligt, de zichtbaarheid van fietsers vaak beter is doordat zij ook door de verlichting langs de weg worden aangelicht. Bij vrij liggende fietspaden moet hiervoor in veel gevallen aparte verlichting worden aangebracht.

We kennen twee soorten fietsroutes in onze gemeente:

1. Recreatieve fietsroutes: deze worden voornamelijk overdag gebruikt voor recreatief gebruik;

Foto: recreatief fietspad Dorpsbospad in Dronten; niet verlicht.

2. Doorgaande fietsroutes: deze routes lopen door de gemeente heen en worden gebruikt om van A naar B te gaan. Dit kunnen ook hoofd fietsroutes binnen de kom zijn.

Foto: Hoofd fietsroute Krabbelaarspad en dus verlicht.

BIJLAGE 3

FIETSPADEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Beleid

Qua verlichting hanteren we voor de twee types fietspaden verschillende uitgangspunten:

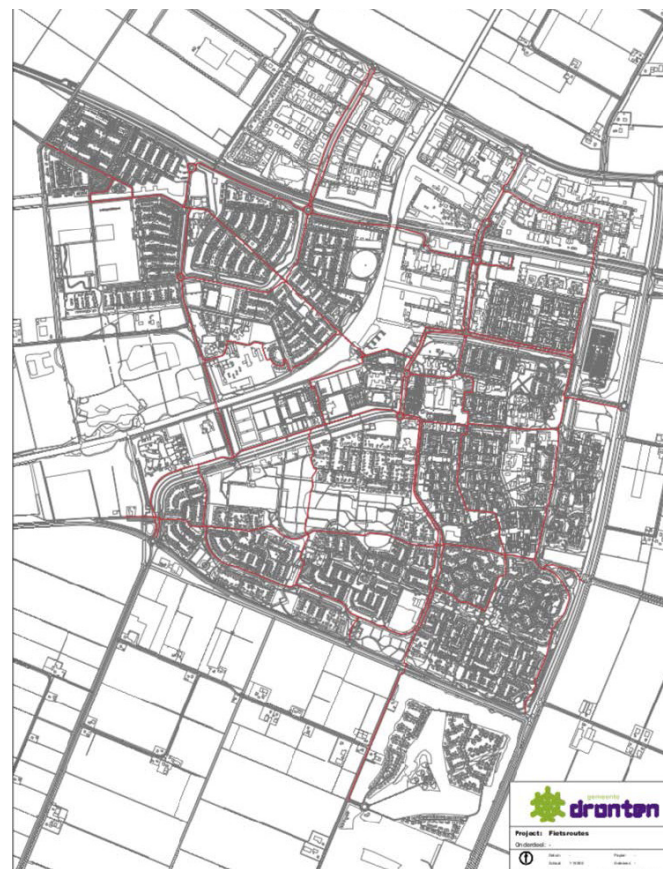
- Recreatieve fietspaden: Deze worden in principe niet verlicht. Als er verlichting staat, dan wordt deze aan het einde van hun levensduur in principe verwijderd als na onderzoek blijkt dat deze verlichting niet nodig is.
- Doorgaande fietspaden: worden alleen verlicht als ze binnen de bebouwde kom liggen en het gezien kan worden als hoofdfietsroute. Anders worden ze niet verlicht.

Op hoofdfietsroutes wordt de verlichting gedimd na de spits zodra dit technisch mogelijk is en eventueel in de late avond/nacht uitgezet worden. Het fietspad kan verlicht worden vanaf de weg die ernaast ligt of door verlichting op het fietspad zelf. We willen voorkomen dat er schijnveiligheid ontstaat. Als een weg verlicht is, maar er is geen sociale controle, dan spreken we van schijnveiligheid. Er is niemand in de buurt die kan helpen als er wat gebeurd.

Foto: Fazantendreef in Dronten. Verlicht pad zonder sociale controle. Het licht geeft hier schijnveiligheid.

In onderstaande kaart staat aangegeven welke routes hoofdfietsroutes zijn.

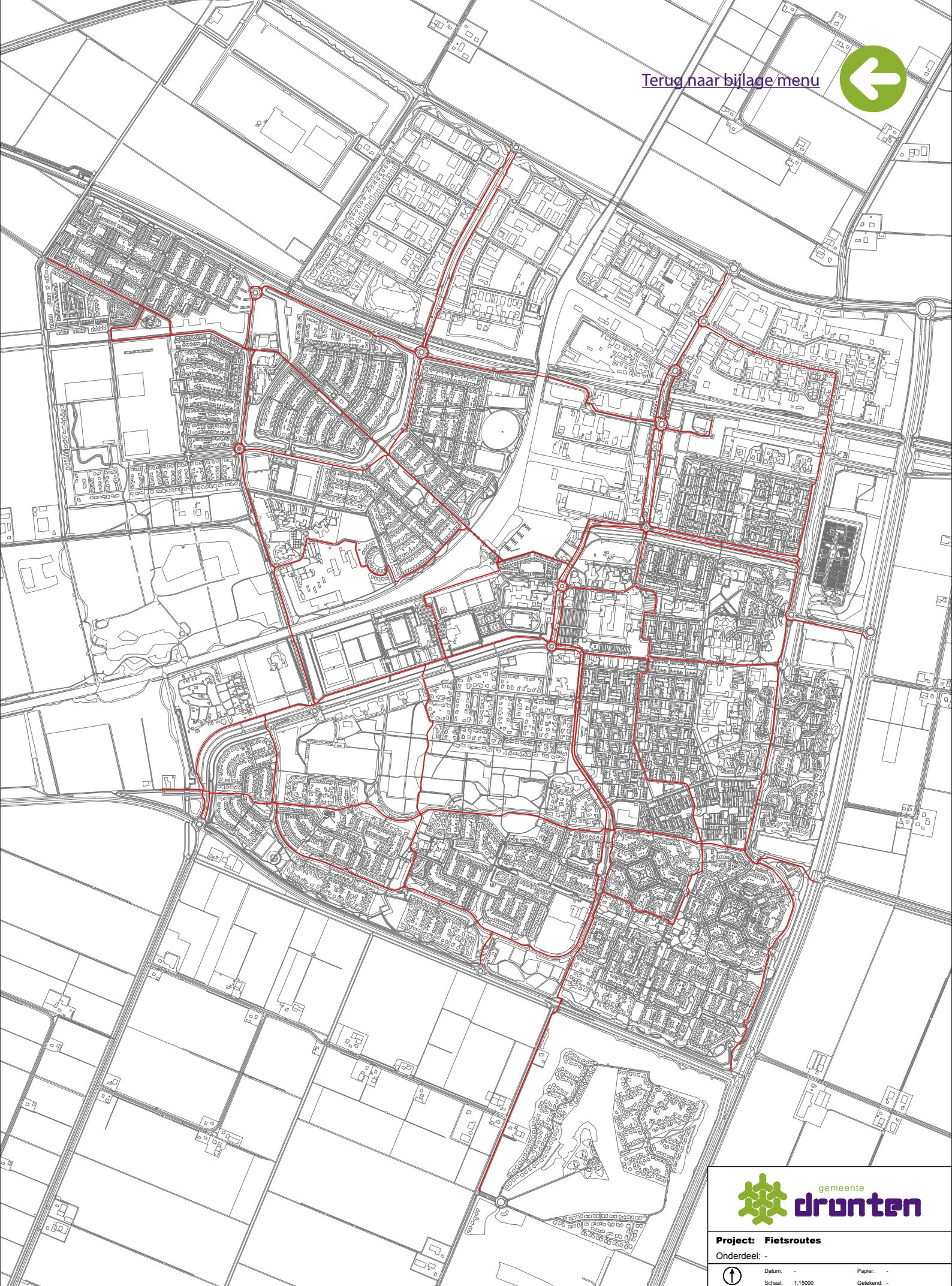

[VERGROTE VERSIE](#)

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Recreatieve fietspaden niet verlicht;
- Hoofdfietsroutes binnen de kom verlicht;
- Andere routes niet verlicht;
- Per situatie beoordelen;
- In avond dimmen of uitzetten.

Project: Fietsroutes

Onderdeel: -

Datum: -
Schaa: 1:15000

Papier: -
Getekend: -

BIJLAGE 4

INWONERS

[Terug naar bijlage menu](#)

Niet alleen de openbare verlichting speelt een rol buiten in de openbare ruimte, maar ook de verlichting van ons allemaal. Verlichting aan de gevel, in tuinen en in paardenbakken. Samen bepalen al deze lichtbronnen het beeld buiten. Het is belangrijk om samen bewuster om te gaan met al het licht. Waar, wanneer en hoeveel licht is er nodig?

Bij het vervangen van oude verlichting door led valt er soms minder licht op de gevels van de huizen. Als iedereen dan een lamp bij de voordeur plaatst, verbruiken we meer energie dan voorheen in plaats van minder.

Nacht van de Nacht

Jaarlijks wordt de Nacht van de Nacht georganiseerd op de laatste zaterdagavond van de zomertijd. Er is aandacht voor de schoonheid van de nacht. Iedereen wordt gevraagd om de eigen verlichting uit te schakelen.

Participatie

Samen met Plaatselijk Belang Biddinghuizen en de inwoners uit een aantal straten hebben we gekeken waar licht nodig was, op welke tijden en hoeveel. Want het licht buiten is voor alle inwoners. Een dergelijk traject is voor herhaling vatbaar, wanneer dit een beperkte groep mensen uit een vergelijkbare omgeving betreft. De inwoner weet immers wat er speelt in de buurt.

Foto: voorbeeld van tuinverlichting in onze gemeente. De struiken/bomen worden verlicht en ook vaak nog de hele nacht. Misschien kan het met minder vermogen, minder lampen en uit na 23.00 uur?

BIJLAGE 4

INWONERS

[Terug naar bijlage menu](#)

Beleid

In de openbare ruimte zijn veel lichtbronnen. Een aantal zijn van de gemeente, maar het merendeel niet. Gezamenlijk kunnen we energie besparen, lichthinder en lichtvervuiling verminderen.

De gemeente plaatst alleen nog maar energiezuinige, dimbare openbare verlichting. De hoeveelheid licht op straat wordt niet meer dan in 2017 het geval is. Zodra dit technisch mogelijk is, doet de gemeente haar openbare verlichting uit tijdens de Nacht van de Nacht (op die locaties waar dat verantwoord is). Ook zullen we dan in de media stil staan bij het onderwerp Bewuster Verlichten.

Dit nieuwe beleidsplan is een startpunt voor de gemeente om in overleg te gaan met en voorlichting te geven aan sportverenigingen en ondernemersverenigingen over bewuster verlichten. Maar ook met onze inwoners om bewuster met licht en donkerte om te gaan in de eigen omgeving.

Dit kan door bijvoorbeeld:

We betrekken de inwoners actief bij grote veranderingen in het lichtbeeld op straat door bijvoorbeeld vooraf samen te kijken wat de wensen en mogelijkheden zijn. Of door na de veranderingen te evalueren. Bij nieuwbouwprojecten betrekken we bewoners door middel van evaluaties. Zo kunnen we van elkaar en met elkaar leren.

- Alleen buiten te verlichten als het echt nodig is;
- Gebruik te maken van sensorlampen, tijdschakelaars of bewegingsmelders;
- Tuinverlichting na 23.00 uur uit te doen, geen fel licht te gebruiken en goed te richten;
- Paardenbakken alleen te verlichten op het moment dat ze gebruikt worden en dan een laagvermogen gebruiken dat goed gericht is op de paardenbak;
- Later op de avond te dimmen (minder fel licht).

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- In gesprek met elkaar;
- Bewust kijken naar hoeveelheid licht en tijdstip.

BIJLAGE 5

PAARDENBAKKEN

[Terug naar bijlage menu](#)

In de gemeente zien we steeds meer paardenbakken bij particulieren (hobbymatig). Steeds vaker wordt daar ook verlichting bij geplaatst. Dat zien we niet alleen overdag in het landschap, maar juist ook in de avonduren. Hoewel het meestal maar een paar uur brandt, is het wel vaak veel en vooral ook fel licht. Ze staan ook vaak in een open omgeving en zijn daardoor van verre al zichtbaar. Bij een manege (niet hobbymatig) brandt de verlichting veel langer achter elkaar.

Beleid

In het Bestemmingsplan Buitengebied staat aangegeven waar een paardenbak gerealiseerd mag worden. Een paardenbak is niet toegestaan in een kwetsbaar agrarisch gebied dan wel in of nabij een natuurgebied. Belangrijk is dat de paardenbakken goed in het landschap zijn ingepast en zoveel mogelijk uit het zicht van de openbare weg wordt gesitueerd. Een paardenbak mag geen geur, geluid, licht en stof veroorzaken voor nabijgelegen woningen van derden (minimale afstand 50 m). Er mag echter niet zonder meer een lichtmast geplaatst worden.

Als verlichting wordt toegestaan, dan moet het passend zijn binnen de omgeving en er mag geen lichthinder ontstaan. Dit kan door onder andere:

- De lampen goed af te stellen zodat er alleen licht in de bak schijnt;
- Niet te fel licht wat ook gedimd kan worden;
- Het licht uit te doen na het rijden.

Er dient voor het gebruik van gronden voor een paardenbak en/of verlichting daarvoor te allen tijde een vergunning aangevraagd te worden. Indien er wel lichthinder ontstaat (of dreigt te ontstaan), formuleert de gemeente nadere eisen.

Foto: Bosweg in Swifterbant.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Daar waar een paardenbak mag komen mag niet zonder meer licht komen;
- Verlichting mag niet storend zijn en moet passend zijn binnen de omgeving;
- Geen lichthinder veroorzaken.

BIJLAGE 6

RECLAME

[Terug naar bijlage menu](#)

Steeds vaker zien we dat bedrijven en winkels gebruik maken van reclame. Reclame op de gevel, reclame op een bord etc. Reclame is niet meer weg te denken uit onze samenleving. We zien steeds vaker dat hierbij ook verlichting gebruikt wordt om de reclame beter op te laten vallen. En als de een het heeft, wil de ander weer wat feller om meer op te vallen.

Tot voor kort werden de borden of posters aangelicht door een lamp. Nu zien we steeds meer lichtbakken. Vaak is dit een ledlamp die van binnen naar buiten schijnt. Maar ook knipperend en bewegend beeld zien we steeds vaker (de zogenoemde leddisplays).

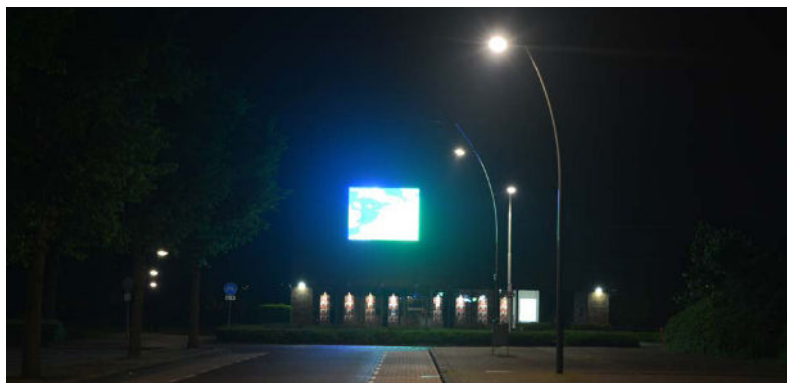

Foto: afbeelding van een leddisplay dat steeds vaker voorkomt. Deze kan de verkeersveiligheid niet ten goede komen.

Reclame op de gevel, bij een bedrijf

Veel bedrijven willen zich laten zien, want een ondernemer is trots op zijn onderneming. Maar willen we midden in de nacht weten wat er in de aanbieding is? Oftewel: wanneer willen we wel of geen licht hebben.

Foto: Centrum Dronten om 00.00 uur, verlichte etalage waardoor de openbare verlichting wegvalt en het donker op straat lijkt. Is dit midden in de nacht ook nog nodig?

We hebben niet alleen het licht van etalages, maar ook van panden die worden aangelicht met de naam erop. Of borden met de naam erop voor het pand. Soms zijn deze zo fel verlicht dat ze niet eens leesbaar zijn als het donker is. Dan schiet het zijn doel voorbij. Opvallend is dat veel bedrijven in de late avond/nacht beter te vinden zijn dan overdag. Overdag valt hun logo niet op, maar in het donker des te meer.

Foto: Dronten, reclamebord is zo felverlicht dat het niet meer te lezen is. Willen we in de nacht ook dat dit verlicht is?

BIJLAGE 6

RECLAME

[Terug naar bijlage menu](#)

Reclame aan lichtmasten

Ook zien we steeds vaker reclames aan lichtmasten in omliggende gemeenten. Deze kunnen verlicht of onverlicht zijn. Voor de gemeente kan het een extra inkomstenbron zijn. Echter er zijn ook andere aspecten waar rekening mee gehouden moet worden. Uit het oogpunt van lichthinder worden de fel stralende borden bij avond en nacht niet door iedereen op prijs gesteld en werpt ook het energiegebruik vraagtekens op. Om een reclamebord aan een lichtmast te bevestigen, moet de mast ook extra verzaamd zijn. Dat is niet standaard het geval. Ook moeten we ons afvragen of we wel reclame aan de masten willen.

Reclame in bushokjes (Abri's)

In bushokjes is vaak verlichte reclame geplaatst, abri's. Het is vaak fel en kan storend zijn. De gemeente heeft dit niet in eigen beheer maar uitbesteedt.

- Omwonenden en verkeer niet gehinderd mogen worden door reclameverlichting;
- Verlichte reclames met beweging/knipperen (leddisplays) in principe niet zijn toegestaan;
- Reclames alleen zijn toegestaan op het bedrijfsperceel of waar de activiteit plaatsvindt;
- Reclames zijn bij monumenten en beschermde dorpsgezichten maar beperkt mogelijk zijn;
- Verlichte reclame in bushokjes tussen 01.00 en 06.00 uur uit moet zijn;
- Verlichte reclame aan lichtmasten zijn niet toegestaan.

Beleid

De gemeente Dronten is zich bewust van de positieve en negatieve effecten van reclame en vindt dat:

In de welstandsnota (2013) staat:

Reclame is een publieke aanprijzing van een bedrijf, een product of een dienst.

Reclames op borden, lichtreclames en spandoeken of vlaggen vormen een belangrijk en beeldbepalend element van de openbare ruimte. In gebieden met commerciële functies zijn reclames op zijn plaats. In andere gebieden zijn reclame-uitingen minder gewenst. Vooral in het buitengebied en de pure woongebieden dient terughoudend omgegaan te worden met reclame.

Reclames zijn, met uitzondering van de sportgebieden niet gewenst als zij geen betrekking hebben op het op het perceel gevestigde bedrijf. De afmetingen van reclameobjecten zijn beperkt.

Reclame-uitingen voldoen aan de volgende criteria:

a) In het centrum:

- Geen reclame-uitingen, die het uitzicht op de openbare ruimte belemmeren;
- Geen mechanisch bewegende delen;
- Geen lichtcouranten of lichtreclame met veranderlijk of "knipperlicht".
- Op bedrijventerreinen:
- Geen mechanisch bewegende delen;
- Geen lichtcouranten of lichtreclame met veranderlijk of "knipperlicht".

BIJLAGE 6

RECLAME

[Terug naar bijlage menu](#)

b) In woonbuurten:

- Geen mechanisch bewegende delen;
- Geen vlaggen, spandoeken, lichtcouranten of lichtreclame met veranderlijk of “knipperlicht”.

c) In het buitengebied:

- Geen mechanisch bewegende delen;
- Geen spandoeken, lichtcouranten of lichtreclame met veranderlijk of “knipperlicht”.

De gemeente toetst aan de APV (Algemene Plaatselijke Verordening) en aan het vigerende bestemmingsplan. Daarnaast toetst zij, ter voorkoming van lichthinder door reclame, aan de richtlijnen van de NSVV (Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde).

De gemeente staat nieuwe leddisplays (grote reclame borden met wisselende beelden) in principe niet toe. Deze zijn storend in het landschap en dragen niet bij aan de verkeersveiligheid. Daarnaast speelt ook de omgevingswet een rol. Er mag geen hinder ontstaan aan de fysieke leefomgeving. Mocht er een leddisplay komen dan stelt de gemeente Dronten in ieder geval als eis dat er geen hinder mag zijn voor de omgeving inclusief de flora en fauna. Er mogen geen knipperende of bewegende (film) beelden op. Voorop staat dat de verkeersveiligheid niet in het geding komt. Ook qua kleuren kan de gemeente eisen stellen. Leidraad is de richtlijn van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) ter voorkoming van Lichthinder.

Nieuwe toekomstige richtlijnen, die relevant zijn voor leddisplays, zullen dan ook meegenomen worden. Wellicht dat door toekomstige ontwikkelingen het standpunt ten aanzien van leddisplays verandert.

De gemeente gaat in gesprek met de ondernemers om terughoudend te zijn met verlichte reclameborden/etalages etc. Door gericht of zacht licht te gebruiken kan vaak meer bereikt worden. Ook wordt de ondernemers verzocht kritisch te kijken naar op welke tijden er verlichting nodig is.

De gemeente gaat in gesprek met de contractpartner voor de bushokjes om de reclameverlichting (abri's) tussen 01.00 en 06.00 uur uit te zetten.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Nieuwe leddisplays niet toestaan;
- Op beperkte plekken verlichte reclames;
- In gesprek met ondernemers en winkeliers om lichthoeveelheid en tijdstip te beperken;
- In gesprek met contractpartner om abri's in bushokjes uit te zetten in de nacht.

BIJLAGE 7

RECREATIE

[Terug naar bijlage menu](#)

In de visie “Dronten ontdek die ruimte. Toekomstvisie 2025” van juli 2007 staan een aantal perspectieven waarmee richting wordt gegeven aan de toekomst. Eén van deze perspectieven is: “Dronten: uitvalsbasis voor kleinschalige en grootschalige recreatie en toerisme”. In 2025 moet toerisme en recreatie een toonaangevende sector zijn in de gemeente Dronten. De gemeente Dronten behoort dan tot een van de gezichtsbepalende groene longen van Nederland.

Foto: voorbeeld van een camping in onze gemeente.

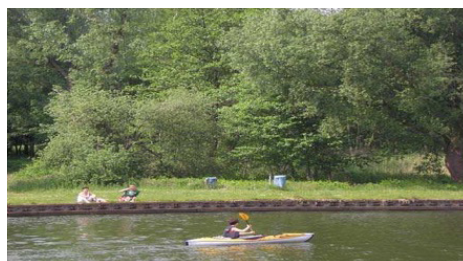

Foto: Uit de Toekomstvisie. Groene omgeving is aantrekkelijk voor toerisme en recreatie

De diverse en grote vrijetijdssector is een ander speerpunt dat eruit springt en waar de gemeente iets bijzonders heeft te bieden. Gelet op de groei van het internationaal toerisme naar ons land, in combinatie met de recreatieve mogelijkheden voor de eigen bevolking, ligt hier een grote kans voor de economie van onze gemeente. (Uit ‘Sociaal Economische Visie’, 6 juli 2017) Recreatie en Toerisme is dus een belangrijk speerpunt voor onze gemeente nu en in de toekomst.

In onze gemeente hebben we natuurgebieden, bossen en ook stranden. Maar ook een groot pretpark en verschillende recreatiebedrijven. Ook biedt de gemeente Dronten ruimte aan een groot evenemententerrein. En jachthavens. Alles bij elkaar biedt dat heel veel mogelijkheden voor toerisme en recreatie.

We hebben veel campings, bungalowparken, bed&breakfast, verenigingsterreinen en hotels en horecabedrijven. De vrijetijdssector is een belangrijke economische motor voor de gemeente.

Recreatie/toerisme brengt ook vaak verlichting met zich mee. Bij horeca en campings bijvoorbeeld. Veel recreatiemogelijkheden bevinden zich in onze buitengebieden en soms ook in natuurgebieden. Dit zijn kwetsbare gebieden voor de flora en fauna. Daarnaast komen veel recreanten en toeristen af op de groene en natuurlijke uitstraling van onze gemeente en zullen zij door de natuurlijke duisternis en mooie sterrenhemel het buitengebied en de natuurgebieden van onze gemeente waarderen.

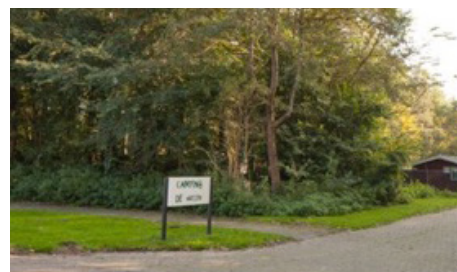

Foto: Enkele campings in onze gemeente

Beleid

De gemeente is terughoudend met licht in de natuur- en buitengebieden. De gemeente gaat in gesprek met de recreatieondernemers om terughoudend te zijn met verlichting, deze

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- In gesprek met recreatieondernemers om terughouden te zijn met licht.

BIJLAGE 8

STALLEN EN KASSEN

[Terug naar bijlage menu](#)

In de gemeente Dronten hebben we veel agrariërs en dus veel stallen en kassen. In een aantal situaties liggen de stallen en/of kassen in een open gebied. Dan is het licht van verre zichtbaar.

We zien ook de tendens om meer open stallen te bouwen. Hierdoor neemt de kans op lichthinder en lichtvervuiling nog meer toe. Maar ook als een stal of kas niet in een open gebied maar tegen een bos of natuurgebied aan ligt, kan er lichthinder ontstaan. Voor de mens maar ook voor de flora en fauna.

Foto: Kubbeweg in Dronten; stal is van verre zichtbaar in het relatief open landschap.

Beleid

Het huidige Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente geeft geen specifieke regels over de verlichting van stallen en kassen. In het bestemmingsplan is wel opgenomen dat erven in principe omkleedt moeten zijn met erfsingels van kruiden, struiken en bomen, die mede dienen als een soort lichtfilter. Voor open stallen geldt een maatwerkbenadering i.v.m. de ventilatie van de open stallen.

Voor kassen zijn er in het bestemmingsplan regels opgenomen over hoeveel licht in de avond uit de kas mag stralen <10% lichtuitstraling in het donker. Het beleid is dat er geen lichthinder voor omwonenden en flora en fauna mag ontstaan.

Voor kassen geldt de landelijke regelgeving dat deze vanaf 2018 afgeschermd moeten zijn aan de bovenkant en zijkanten. Voor nieuwe kassen geldt deze verplichting al vanaf 2014.

Als er lichthinder is, dan gaat de gemeente in gesprek met de eigenaren om mogelijke lichthinder te voorkomen of te beperken.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- In gesprek met elkaar;
- Geen lichthinder ontstaan voor omwonenden en de flora en fauna.

BIJLAGE 9

VOETPADEN EN ACHTERPADEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Voetpaden

Er zijn in onze gemeente diverse voetpaden. Zo zijn er voetpaden:

- Die langs een rijbaan of fietspad liggen;
- Die gescheiden worden door struiken/grasveld van een rijbaan of fietspad maar wel evenwijdig eraan lopen;
- Die los door woonwijken lopen.

Sociale veiligheid (en dan vooral het gevoel van veiligheid) speelt met name een rol op losse voetpaden. Vaak worden deze voetpaden gebruikt om de honden uit te laten.

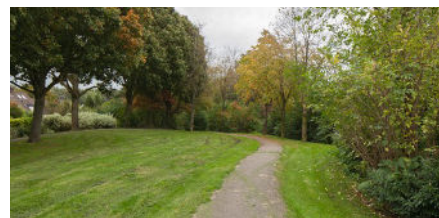

Foto: Kruidendreef in Dronten, een pad dat veel gebruikt wordt om de honden uit te laten.

Als er zicht vanuit de omgeving op de voetpaden is, dan is er sprake van enige mate van sociaal toezicht. Echter vaak liggen de voetpaden tussen de wijken in zonder dat er zicht vanuit de omliggende omgeving op de paden is. We spreken dan van schijnveiligheid als deze voetpaden verlicht zouden zijn.

Achterpaden

Achterpaden zijn paden die achter de huizen langs lopen. Dit zijn vaak smalle paden om toegang te krijgen tot de achtertuinen. De meeste achterpaden in onze gemeente zijn niet verlicht. De meeste achterpaden niet in eigendom van de gemeente. Bij huurwoningen zijn deze vaak van de woningbouwvereniging.

Foto: Voorbeeld van een los voetpad tussen de wijken door, een voetpad langs de weg gescheiden door groen en een voetpad langs de weg.

Foto: Swifterbant achterpad; niet verlicht.

BIJLAGE 9

VOETPADEN EN ACHTERPADEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Beleid voetpaden

Voetpaden langs een doorgaande weg worden over het algemeen mee verlicht met de rijbaan of het fietspad. Ligt het voetpad gescheiden van de rijbaan of fietspad dan worden deze in principe niet verlicht.

De gemeente verlicht solitair gelegen openbare voetpaden niet tenzij ze woonwijken verbinden of als het doorgaande paden zijn en er voldoende sociale controle is. Dit wordt per situatie beoordeeld. Indien ze wel verlicht worden dan wordt deze in de avond gedimd en na 23.00 uur uitgedaan zodra dit technisch mogelijk is. Daarbij is afstemming met de omgeving van belang.

Beleid Achterpaden

Achterpaden in eigendom van de gemeente worden in principe niet verlicht. Op achterpaden, in eigendom van de gemeente, waar nu nog verlichting staat, wordt deze verlichting in principe verwijderd.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Losse voetpaden niet verlichten tenzij woonwijken verbindt, doorgaande paden zijn en er voldoende sociale controle is;
- Gedimd in de avond en wellicht uit in de nacht;
- Achterpaden in eigendom van de gemeente in principe niet verlichten;
- Bestaande achterpad verlichting verwijderen in overleg;
- Bewust kijken naar hoeveelheid licht en tijdstip.

BIJLAGE 10

WEGEN

[Terug naar bijlage menu](#)

In de gemeente Dronten maken we, zoals in ons Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan (GVPP) is beschreven, een onderscheid in:

- Stroomwegen (SW);
- Gebiedsontsluitingswegen (GOW);
- Erftoegangswegen (ETW).

De stroomwegen zijn de wegen van nationaal- en provinciaalniveau, zoals de N307 en de N309.

Foto: Biddingringweg voorbeeld van een stroomweg.

Wegen als de Colijnweg en de Rietweg, zijn gebiedsontsluitingswegen. Ook in de kernen zijn veel gebiedsontsluitingswegen. Vaak sluiten deze aan op de provinciale wegen.

Foto: Gildepenningdreef om Dronten, voorbeeld van een gebiedsontsluitingsweg

Alle overige wegen hebben een erftoegangsweg-functie (30, 50 of 60 km/uur). Op deze wegen gaat geen substantieel verkeer dat lange afstanden moet afleggen.

Foto: Keplerlaan in Dronten, voorbeeld van een erftoegangsweg

Het Openbaar Vervoer (reguliere busvervoer) maakt in principe gebruik van de gebiedsontsluitingswegen.

De provinciale wegen en de rijkswegen zullen verder buiten beschouwing blijven qua licht omdat deze onder de verantwoordelijkheid van de Provincie of Rijkswaterstaat vallen.

Op de gebiedsontsluitingswegen speelt de verkeersveiligheid een belangrijke rol. In buurten en wijken juist ook de sociale veiligheid (gevoel van veiligheid). De hoeveelheid vervoersbewegingen is op de diverse wegen verschillend. Maar ook het soort vervoersmiddelen. Buiten de kom maakt bijvoorbeeld het landbouwverkeer veel gebruik van de wegen.

We hebben op een weg niet alleen te maken met de hoeveelheid licht (lichtsterkte) maar ook met de verdeling van het licht op de weg (gelijkmatigheid). Daar waar de verkeersveiligheid hoog is, is de gelijkmatigheid belangrijk.

BIJLAGE 10

WEGEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Foto: Keplerlaan; licht is gelijkmatig over de weg verdeeld zodat er geen zwarte vlekken zijn.

Foto: Lantaarnpaal staat in de boom en geeft niet voldoende licht meer op de weg daardoor. Door goede afstemming kan dit voorkomen worden.

Ons oog kan snel aan licht wennen, maar heeft wat langer de tijd nodig om aan donker te wennen.

Als je verlichting om en om uit zet ontstaan er donkere vlekken op straat waarin verkeerdeelnemers weg kunnen vallen. Denk ook aan de zon die tussen een bomenrij schijnt. Als je daarlangs rijdt zie ook steeds licht/donker/licht/donker. Ons oog kan niet zo snel schakelen. Als de afstand tussen de lantaarnpalen groot genoeg is, ontstaat dit effect niet.

Integraal

Langs veel wegen staat openbare verlichting. Maar ook is er verlichting van gebouwen, huizen en terreinen. Zowel van particulieren als bedrijven. Bij iedere keuze houdt de gemeente rekening met duurzaamheid, leefbaarheid en maatschappelijke kosten. Verlichting ontwerpen gaat in samenhang met het ontwerp voor beplanting, bomen, schuttingen, paden en dergelijke. Een zorgvuldig en integraal ontwerp van de openbare ruimte is de basis voor een verlichtingsplan.

Beleid

Per type weg en per locatie bekijkt de gemeente welke hoeveelheid licht wenselijk is. Daarbij speelt niet alleen de hoeveelheid licht op de weg een rol, maar ook de gelijkmatigheid (verdeling van het licht op de weg). Bestaande lichtmastafstanden blijven gehandhaafd tenzij er nu teveel licht staat. Er komt bij vervanging niet meer licht op straat dan nu het geval is. Bij nieuwe wegen wordt op maximaal 80% van de geldende richtlijn (thans de NPR13201-2017) verlicht qua lichtsterkte.

Het streven is de gelijkmatigheid zo hoog mogelijk te krijgen waarbij de techniek, het budget en de situatie bepalend zijn voor de realisatie. De lichthinder zal zo minimaal mogelijk zijn. Daarbij worden technieken als dimmen en detectie ingezet.

Detectie is een systeem waarmee het licht standaard uit is/of een op lage lichtsterkte brandt. Als er een verkeersdeelnemer aankomt gaat het licht aan (of feller branden). Zodra deze voorbij is, gaat het licht weer uit (of zachter branden). Dit is een kostbaar systeem en wordt daarom beperkt toegepast.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Per type weg bepalen welke hoeveelheid licht wenselijk is;
- Gelijkmatigheid is belangrijk;
- Bestaande mastafstand in principe gehandhaafd tenzij er teveel licht is;
- Nieuwe wegen maximaal 80% van de richtlijn;
- Niet meer licht bij vervanging dan er nu staat;
- Lichthinder minimaal mogelijk;
- Dimmen en detectie beperkt toepassen
- Kortom: Bewust verlichten.

BIJLAGE 11

BUITENGEBIED

[Terug naar bijlage menu](#)

Door de karakteristieke vormgeving van de gemeente Dronten, met name in het buitengebied, zijn er veel verschillende mogelijkheden voor dagrecreatie. Naast de dorpsbossen heeft de gemeente een bosrijk gebied aan de Oostrand. Het Roggebotzand Revebos en Abbertbos zijn inmiddels dertig tot veertig jaar oud. Dit zijn loofrijke en vogelrijke bossen waar voornamelijk populieren, eiken, essen en esdoorns groeien.

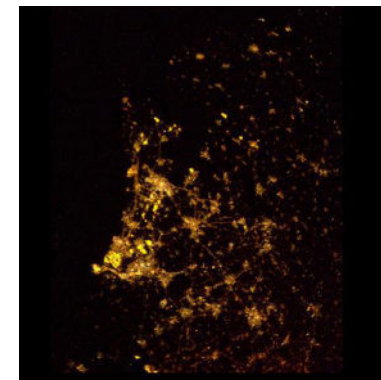

Foto: Dorpsbos in Dronten

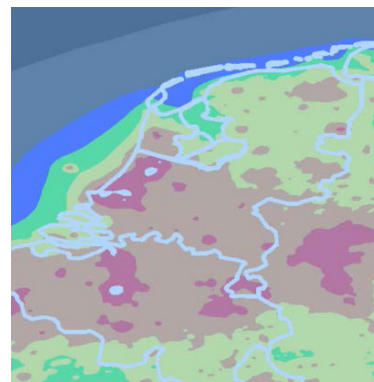
Aan de noordzijde van het Roggebotzand ligt het KWF Koningin Wilhelminabos. Hier is een speciale gedenkplaats voor mensen die aan kanker zijn overleden. Aan het Veluwemeer ligt het Spijkbos en het Bremerbergbos. Door dit omvangrijke bosgebied lopen diverse fiets-, wandel- (zoals het Flevopad) en ruiterspaden. Daarnaast is er in het Spijkbos een recreatievijver; Spijkvijver. De gehele bosstrook aan de oostrand valt onder het Natuurnetwerk, een landelijk netwerk van natuurgebieden. Ten noorden van Swifterbant ligt het natuurgebied Kamperhoek. Hier ligt het vogelreservaat 'De Pleisterplas' waar veel trekvogels neerstrijken op doorreis naar warmere oorden. Het reservaat is echter niet toegankelijk voor het publiek.

Donkere hemel

Van veel provincies is al een hemelhelderheidskaart gemaakt. Hierop is aan de hand van de hoeveelheid zichtbare sterren in beeld gebracht hoe donker/licht de provincie is. Deze is er niet van de provincie Flevoland. Wel hebben we de foto's van André Kuipers vanuit de ruimte. Hierop is ook Flevoland te zien:

Ook is er een kaart waarop voor heel Nederland de lichtintensiteit in beeld is gebracht. Hoe donker de kleur hoe meer licht. De gemeente Dronten schuift aan tegen de noordelijke provincies waar het ten opzichte van de rest van Nederland nog minder fel verlicht is.

*Foto: Lichtintensiteit Nederland.
Gemeente Dronten ligt bij de pijl.
Bron: Sotto le Stelle.*

BIJLAGE 11

BUITENGEBIED

[Terug naar bijlage menu](#)

Licht in het buitengebied

De gemeente Dronten heeft een landschap dat grotendeels open is. Daardoor zijn individuele lichtpunten soms al van verre zichtbaar. Dat is niet altijd nodig en kan storend zijn. Soms kan het verblindend werken of zelfs de verkeersveiligheid in gevaar brengen.

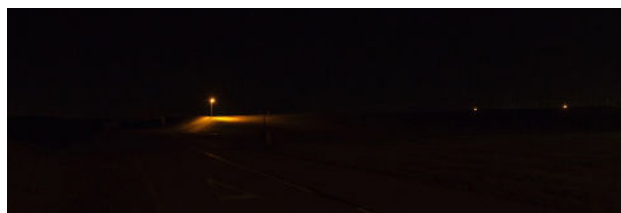

Foto: buitengebied, een open landschap waardoor licht van verre zichtbaar is.

Beleid

De gemeente Dronten wil het donkere landschap beschermen en verstoring voor dieren, lichtvervuiling en onnodig energieverbruik voorkomen. Er komt in ieder geval niet meer verlichting in het buitengebied dan anno 2017. Buiten de bebouwde kom komt geen openbare verlichting, tenzij het voor de verkeersveiligheid noodzakelijk is en er geen geschikte alternatieven zijn. Markering of reflectoren kunnen vaak een goede (of zelfs betere) bijdragen leveren aan de verkeersveiligheid.

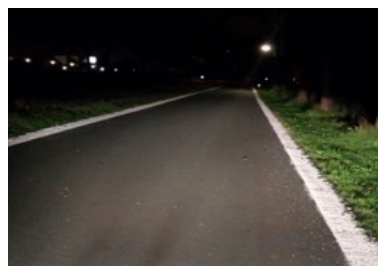

Foto: Belijning die reflecteert waardoor het verloop van de weg goed te zien is.

De gemeente Dronten plaatst geen verlichting in het buitengebied om reden van sociale veiligheid om schijnveiligheid te voorkomen (een weg verlichten terwijl er geen sociale controle is).

Foto: Geen verlichting omdat er geen sociale controle is. Licht zou dan schijnveiligheid geven.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Voorkomen van lichtvervuiling;
- Onnodig energieverbruik voorkomen;
- Beschermen flora en fauna;
- Niet meer licht in het buitengebied dan anno 2017;
- Buiten de bebouwde kom geen openbare verlichting, tenzij;
- Bekijken of er verlichting verwijderd kan worden.

BIJLAGE 12

CENTRUMGEBIEDEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Een centrumgebied bevat diverse lichtbronnen. Zo staat er openbare verlichting (lantaarnpalen), is er licht vanuit de winkels (etalages), is er reclameverlichting, feestverlichting en/of zijn er aangelichte gevels. Al deze lichtbronnen bepalen het licht buiten in de openbare ruimte.

*Foto: centrum Dronten met speciale masten in antraciet kleur.
Zo is het herkenbaar als centrum.*

Verlichte reclame

In centrumgebieden zijn veel reclame-uitingen zichtbaar. Vaak is er in de avond net zoveel licht als in de nacht, bijvoorbeeld van etalages. Doordat dit licht fel is, moet de verlichting op straat (de openbare verlichting) ook feller branden dan anders nodig is. Als het licht op straat minder fel is dan van de etalage, dan ontstaat er een soort donker gat op straat. Op onderstaande foto is dat ook zichtbaar. De weg lijkt heel donker doordat het licht van de etalages zo fel is.

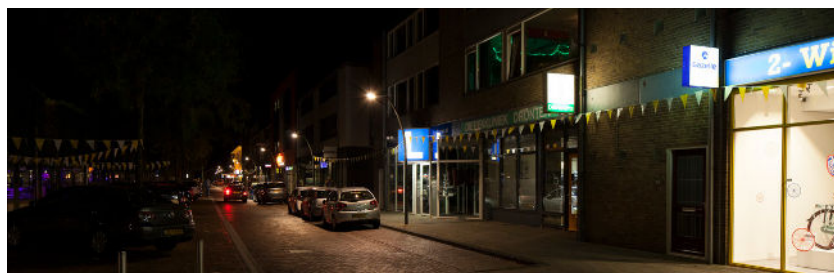

Foto: Centrum Dronten om 00.00 uur, verlichte etalage waardoor de openbare verlichting wegvalt en het donker op straat lijkt.

Licht en camera's

Vaak wordt verlichting aangedaan als inbraakpreventie. Dat is echter alleen zinvol als er mensen zijn die kunnen reageren. Inbrekers kunnen zelfs voordeel hebben van licht. In sommige situaties is een alarminstallatie of een sensor lamp (die aanspringt als er iemand aankomt) effectiever. De camera moet geschikt zijn voor wat er geregistreerd moet worden (bijvoorbeeld gezichten of kentekens e.d.).

Kleur- en gezichtsherkenning

Sociale veiligheid is in centrumgebieden een belangrijk gegeven. Een juiste kleurweergave is belangrijk voor de sociale veiligheid. Als er een blauwe auto rijdt en er moet een omschrijving gegeven worden van de auto, is het belangrijk dat de kleur blauw wordt genoemd. Bij bepaalde kleuren verlichting (bijvoorbeeld oranje) is de kleur blauw niet als blauw te zien maar als rood. Dan wordt er dus een verkeerde omschrijving gegeven met alle mogelijke gevolgen van dien. Onderstaande foto toont het effect van verschillende lichtkleuren. Op de foto links en rechts zijn de bakjes hetzelfde.

Oranje Sox verlichting

Witte verlichting

BIJLAGE 12

CENTRUMGEBIEDEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Feestverlichting

Sfeer is in het centrum belangrijk. Daar kan verlichting een rol inspelen. In de donkere maanden wordt er, op toegestane locaties, feestverlichting opgehangen. De winkeliers verzorgen dit in overleg met de gemeente.

Beleid

In centrumgebieden plaatsen we andere kleur masten en soms andere vormen om zo herkenbaar te maken dat het een centrum is. De verlichting wordt in de avond gedimd (minder fel branden). Op de parkeerterreinen is het licht in de avond gedimd (zodra dit technisch mogelijk is) en waar mogelijk gaat het in de nacht uit. Er wordt goed gekeken naar het effect van de straatverlichting op de sfeer in het centrum.

De kleur van de verlichting is wit waarbij een juiste kleurweergave en gezichtsherkenning mogelijk is.

Reclame is in het centrumgebied toegestaan. Het moet wel voldoen aan de voorwaarden uit de Welstandsnota. Reclame mag alleen op/aan het perceel van het bedrijf of waar de activiteit plaatsvindt. Knipperende lichtreclames en leddisplays zijn in principe nergens toegestaan.

De gemeente gaat in gesprek met winkeliers en andere bedrijven in het centrumgebied over duurzaamheid, energiebesparing, sfeer en leefbaarheid.

Denk daarbij aan:

- Verlichting te dimmen of uit te doen in de late avond en nacht;
- Het licht goed te richten;
- Sensoren (detectie) inzetten;
- Energiezuinige verlichting toe te passen;
- Zo laag mogelijk lampvermogen toepassen.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Dimbare verlichting met goede kleurherkenning;
- Geen knipperende reclames;
- Terughoudend in toestaan leddisplays en verlichte reclame;
- Andere kleur of vorm mast;
- In gesprek blijven met winkeliers en thema bewust verlichten meenemen;
- Parkeerterrein licht dimmen of uit.

BIJLAGE 13

NATUURGEBIEDEN

[Terug naar bijlage menu](#)

In de gemeente Dronten liggen prachtige natuurgebieden. De gemeente is een groene gemeente, waarbij de open en natuurlijke uitstraling belangrijk is. Ook hebben we prachtige bossen. Hier maken veel wandelaars en fietsers (op de fietspaden) gebruik van. Ook zijn de gebieden een leefgebied voor vele soorten planten en dieren. Op onderstaande kaart staat het natuurnetwerk van de gemeente weergegeven:

Bron: www.flevoland.nl/loket/karten/ehs

Ieder dorp zijn eigen dorpsbos: het Wisentbos en Lage Vaartbos bij Dronten, het Biddingbos bij Biddinghuizen en het Swifterbos bij Swifterbant. Deze bossen zijn grotendeels in eigendom van Staatsbosbeheer. Alleen het Swifterbos is deels van de gemeente. In Dronten is het Van Veldhuizenbos van de gemeente. Daarnaast liggen er langs de Lage en de Hoge Vaart ook bosjes met visplaatsen en landschappelijke bosjes.

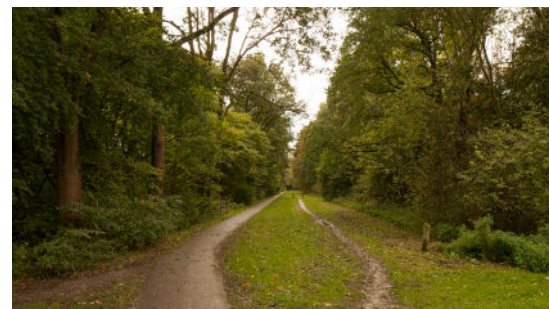

Foto: Dorpsbos in Dronten

Nachtelijk beeld

De natuurgebieden zijn nog relatief donker. We zien wel dat er steeds meer licht vanuit de omliggende dorpen en steden zichtbaar is.

Wet Milieubeheer

De bescherming van de duisternis en het donkere landschap valt onder de Wet Milieubeheer/Activiteitenbesluit. Het beschermen van de duisternis en het donkere landschap valt onder de zorgplicht.

Beleid

De gemeente Dronten is zuinig op haar Flora en Fauna en wil deze beschermen. Niet alleen overdag maar ook in de avond en nacht. En bij een mooie flora en fauna zijn de eigen bewoners maar ook de recreatieve bezoekers gebaat. De gemeente plaatst geen openbare verlichting in natuurgebieden. De gemeente zet zich in om gebieden waar donkerte van belang is, zo donker mogelijk te houden. Ze gaat in gesprek met eigenaren van storende en overbodige lichtbronnen. IEDDISPLAYS zijn in principe nergens toegestaan.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Geen verlichting in natuurgebieden;
- In gesprek met eigenaren van storende en overbodige lichtbronnen.

BIJLAGE 14

PARKEN

[Terug naar bijlage menu](#)

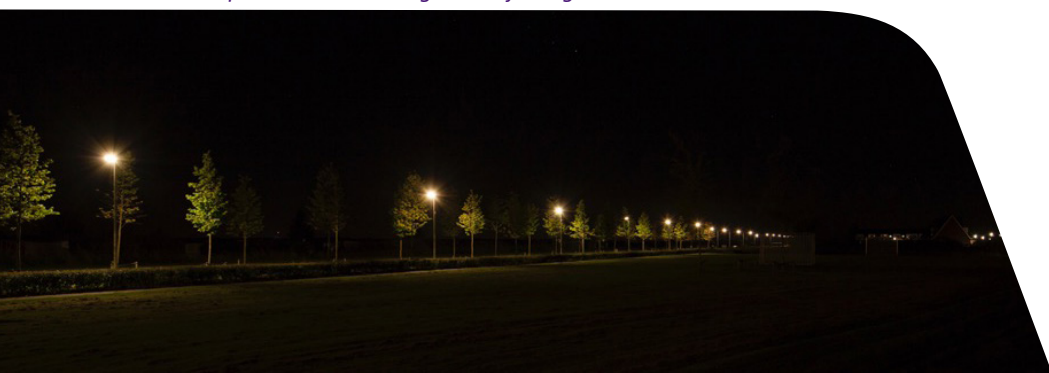

De gemeente Dronten is een groene gemeente met parken, bossen en open gebieden met een bloeiende flora en fauna. We moeten daarom zuinig zijn met het verstoren van het dag/nachtritme van deze natuur.

Schijnveiligheid

In de diverse parken in de gemeente is in de avond en nacht weinig sociale controle. De huizen hebben vaak geen zicht op het park en er lopen weinig mensen doorheen. Als de gemeente op deze locaties dan openbare verlichting plaatst, kan dit wel het gevoel geven dat het pad door het park veilig is, maar in feite geeft het schijnveiligheid. Er is immers geen hulp van omstanders/aanwonenden als er wat gebeurt. Bovendien kan dit licht juist mensen aantrekken in de donkere uren.

Foto: Fietspad Noaberpark in Biddinghuizen. Er is niemand die je kan helpen of zien. Het licht geeft schijnveiligheid.

Beleid

De gemeente Dronten wil de flora en fauna beschermen. Niet alleen overdag maar ook in de avond en nacht. Ook wil zij geen schijnveiligheid creëren. De gemeente zal geen openbare verlichting plaatsen in parken. Waar nu verlichting staat, wordt deze in principe verwijderd tenzij het een hoofdfietsroute is en er voldoende sociale controle is en er geen andere doorgaande route is. Alleen dan wordt deze verlicht. Op die plekken wordt de verlichting gedimd en gaat in de nacht eventueel uit, zodra dit technisch mogelijk is.

Als het bijvoorbeeld een schoolroute betreft, gaat het licht in de winter in de ochtenden weer aan. De gemeente zet zich in om gebieden waar donkerte van belang is, zo donker mogelijk te houden.

In die parken waar nu wel verlichting staat, terwijl het geen hoofdfietsroute is en er voldoende sociale controle is, wordt de verlichting in principe verwijderd. Maar wel in overleg met gebruikers en aanwonenden.

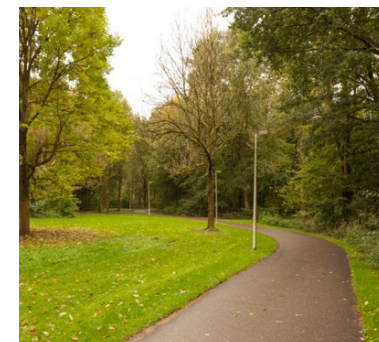

Foto: Fietspad door park. Als dit geen hoofdfietsroute is, dan gaat in overleg de verlichting weg.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Geen verlichting in parken;
- Bestaande verlichting verwijderen in overleg met gebruikers en aanwonenden, tenzij hoofdfietsroutes is en er voldoende sociale controle is en geen andere doorgaande route aanwezig is;
- Dimmen en uit in de nacht als er licht nodig is.

BIJLAGE 15

PARKEERTERREINEN

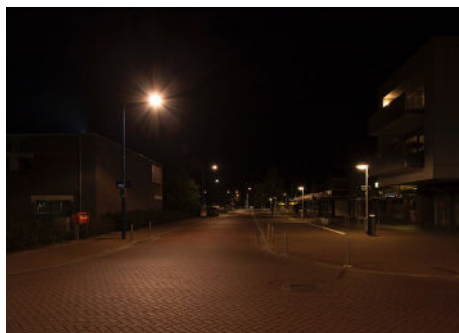
[Terug naar bijlage menu](#)

In onze gemeente hebben we veel parkeerterreinen. Parkeerterreinen die van de gemeente zijn, maar ook terreinen die van bedrijven, sportverenigingen of winkeliers zijn.

Foto: Parkeerplaats in Swifterbant die overdag gebruikt wordt, maar in de avond niet.

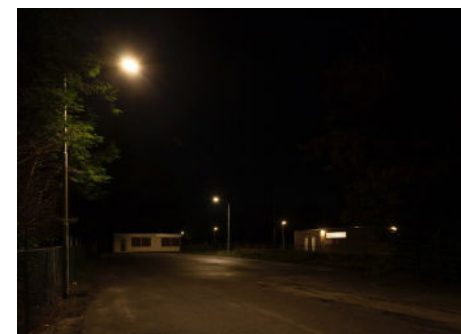
Lege parkeerterreinen in het licht

Veel parkeerterreinen zijn van verlichting voorzien. Niet alleen in de avond maar ook de hele nacht. Soms is dit zinvol in verband met (het gevoel van) sociale veiligheid, maar vaak kan de verlichting ook best uit in de nacht of ten minste gedimd worden.

Belangrijk is om te kijken na welk tijdstip nog gebruikt gemaakt wordt van het parkeerterrein. Bijvoorbeeld een sportveld: Het licht op het parkeerterrein brandt de hele nacht terwijl er niemand meer gebruik van maakt. Dit kost energie en zorgt voor lichthinder. Hier kan het licht dan misschien gewoon uit nadat er niemand meer aanwezig is.

Foto: Parkeerterrein bij het sportveld in Swifterbant; overdag in gebruik en in de nacht leeg. Het licht brandt de hele nacht volop.

Beleid

Per parkeerterrein gaat de gemeente beoordelen of verlichting zinvol is. Indien er verlichting komt of staat dan wordt er ook gekeken of de verlichting gewenst is in de nachtelijke uren. In ieder geval wordt gedimd zodra dit technisch mogelijk is (na vervanging armatuur). Indien verlichting in de nachtelijke uren niet nodig is, zal de verlichting uit worden gezet.

Foto: De Killick, parkeerplaats waar verlichting in de nacht zeker gedimd gaat worden.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Per parkeerplaats bekijken of en hoeveel licht nodig is;
- Ook per situatie bekijken of licht in de nacht uit kan;
- Licht wordt in ieder geval gedimd zodra technisch mogelijk is.

BIJLAGE 16

SPORTVELDEN

[Terug naar bijlage menu](#)

In de gemeente hebben we veel sportvelden. Deze liggen vaak in een open landschap of juist midden in de bossen. Ze zijn in de avonduren van grote afstand al zichtbaar door de enorme hoeveelheid licht. Het aantal uren dat de sportverlichting brandt is echter beperkt. Volgens het Activiteitenbesluit (landelijke wetgeving) moet de verlichting op het veld om 23.00 uur uit zijn.

Minder lichthinder

Door een armatuur te kiezen dat goed gericht wordt, is er minder uitstraling naar de omgeving. Nieuwere armaturen hebben vaak betere spiegels waardoor het makkelijker is om het licht daar te krijgen waar het nodig is. Bij het vervangen van de lamp wordt nog weleens tegen de spiegel aangestoten waardoor het licht niet meer goed gericht is. Vervelend voor de omgeving (er is meer hinder van het licht dan nodig is), maar ook op het veld. Er kunnen donkere plekken ontstaan of vlekken op het veld.

Foto: Educalaan in Dronten; Veel licht in een bosrijke omgeving.

Bewustwording

Ook is het belangrijk dat de sportvereniging zich bewust is van haar mogelijke lichtuitstraling en haar energieverbruik. Doe alleen het licht aan op de velden waar getraind gaat worden. Maak gebruik van dimmen als er op het hoofdwedstrijd veld alleen getraind wordt. Doe het licht na het spelen uit (als er geen andere spelers meer gebruik hoeven te maken van het veld). Vervang niet zelf een lamp en laat de lampen regelmatig controleren op de juiste afstelling.

Led

Ledverlichting is in opkomst voor de sportvelden. Deze lichtbron heeft als voordeel dat het direct aan schakelt en gemakkelijk uit/aan gezet kan worden. Daardoor hoeft het licht alleen te branden als er gespeeld wordt. Ook kan makkelijk de verlichting gedimd worden. Wel kunnen de aanschafkosten nog hoger zijn in verhouding tot conventionele verlichting. De verwachting is dat het verschil de komende jaren minder wordt.

Parkeren

Het meeste licht dat op de parkeerterreinen bij sportvelden staat, is van de verenigingen zelf. Na 23.00 uur moet alle sportveldverlichting uit. Maar het licht op de parkeerterreinen is meestal de hele nacht nog aan, terwijl er geen auto meer staat.

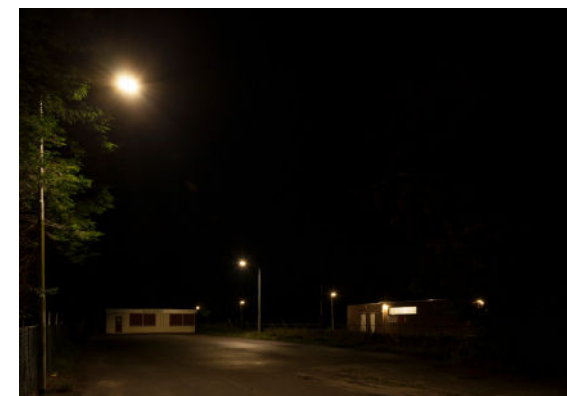

Foto: Parkeerplaats bij de tennis en voetbalvereniging in Swifterbant; Verlichting op parkeerplaats. Dit is tijdens het sporten wenselijk maar na de sluiting, als het terrein helemaal leeg is, kan het licht uit.

BIJLAGE 16

SPORTVELDEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Beleid

De meeste verlichting bij sportvelden is in eigendom van de gemeente. De gemeente gaat de verlichting op de parkeerterreinen bij de sportvelden in principe na 00.00 uur uit doen, maar dit wordt per situatie afgestemd op het gebruik. De verlichting op de sportvelden gaat de gemeente goed af laten stellen om onnodig lichthinder te voorkomen.

Zodra de verlichting aan vervanging toe is gaat de gemeente bekijken welke verlichting het beste past bij beschikbare budget en stand van de techniek.

De gemeente gaat in overleg met de sportverenigingen om te bespreken of het licht op de eigen parkeerterreinen ook na 00.00 uur uit kan of als dat om bepaalde redenen niet kan, het licht gedimd kan worden. Ook wil de gemeente voorlichting geven over bewuster met verlichting om gaan en het voorkomen van lichthinder.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Parkeerterreinen bij sportvelden in principe licht uit in de nacht na 00.00 uur;
- Verlichting sportvelden aan vervanging toe kijken wat beste past bij budget en stand van de techniek;
- In overleg met sportverenigingen om licht op parkeerplaatsen ook uit te doen in de nacht;
- Voorlichting geven over bewust verlichten.

BIJLAGE 17

STATIONSGBIEDEN

[Terug naar bijlage menu](#)

In onze gemeente hebben we sinds 2012 een NS-station en daarbij een busstation. Dit zorgt voor een goede bereikbaarheid met de andere steden en dorpen.

Foto: Station Dronten. ProRail stelt eisen aan de verlichting op en rond de stations. Het staat de hele avond en nacht volop in het licht. Daarbuiten lijkt het heel donker doordat daar een 'normale' hoeveelheid licht staat.

Het stationsgebied bevat veel licht dat niet van de gemeente is. Zo wordt het licht op en rond de stations voorgeschreven door ProRail. Het licht op de toegangswegen is wel van de gemeente.

Beleid

Het licht dat van de gemeente is (onder andere op de toegangswegen) zal in de late avond of nacht gedimd worden. De gemeente gaat in gesprek met ProRail om te bespreken of de hoeveelheid licht (op zijn minst) in de late avond en nacht gedimd kan worden.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- In gesprek met ProRail om licht te verminderen of te dimmen in avond en nacht.

BIJLAGE 18

WOONGEBIEDEN

[Terug naar bijlage menu](#)

In onze gemeente hebben we diverse woongebieden. In elke kern zijn deze ook nog eens verschillend. Dit wordt onder andere bepaald door de datum van aanleg van de woongebieden, de bevolkingssamenstelling en de locatie. Ook de hoeveelheid licht verschilt sterk per woongebied.

In een woongebied komen functies als wonen en spelen samen. Openbare verlichting kan een belangrijke rol spelen. In woongebieden is de leefomgeving belangrijk. Deze moet prettig zijn. De nadruk ligt op sociale veiligheid, beperkt op verkeersveiligheid en het gebruik.

In de nacht bepaalt vooral de openbare verlichting het beeld op straat. Soms is er verlichting van buitenlampen en in tuinen van bewoners. Licht zorgt voor overzicht en herkenning.

Lichthinder

In woongebieden is de stand en vorm van het armatuur heel belangrijk. Door de nieuwe technieken kan het licht al veel meer gericht worden, waardoor er minder lichthinder in de woningen ontstaat.

Op onderstaande foto is goed te zien dat het licht vol in de woning schijnt.

Foto: Zonnebloempad in Swifterbant; woning waar het licht in de woning schijnt. Een kap kan dit verhelpen en wordt veel toegepast in de gemeente.

Kleur- en gezichtsherkenning

De lichtkleur is bepalend voor de sociale veiligheid. Sommige oranje verlichting geeft geen goede kleur- en gezichtsherkenning. Alles lijkt rood/oranje en de echte kleuren zijn niet te zien. Zie de onderstaande foto.

Foto: Oranje sox licht, alles lijkt rood/oranje

Foto: wit licht, alle kleuren zichtbaar

Voor de sociale veiligheid (gevoel van veiligheid) is dit niet wenselijk. Door de juiste lichtkleur toe te passen wordt een goede leefomgeving gecreëerd. We kiezen als gemeente daarom bijvoorbeeld voor (warm) wit licht in woongebieden.

BIJLAGE 18

WOONGEBIEDEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Schijnveiligheid

We spreken van schijnveiligheid als er wel licht staat maar er geen sociale controle is middels weggebruikers of huizen die kijken op het weggedeelte. Het licht geeft dan schijnveiligheid.

Foto: Dorpspad in Dronten; geen sociale controle en het licht geeft schijnveiligheid.

Voetpaden- en achterpaden

Veel voetpaden die tussen de wijken lopen, worden gebruikt als wandelroute overdag of om de hond uit te laten in de avond. Vaak is er geen sociale controle in de avond. Verlichting kan dan schijnveiligheid geven.

Foto: Kruidendreef in Dronten, een los voetpad met weinig sociale controle.

Dat speelt ook een rol bij achterpaden. Deze paden lopen achter de huizen langs. Vaak is deze verlichting niet van de gemeente, maar van woningcorporaties (als OFW).

Parkeerterreinen

In onze woongebieden hebben we veel parkeerterreinen. Sommige van deze terreinen worden veel gebruikt en andere niet. Vaak staat er verlichting op deze parkeerterreinen. Zo kunnen aanwonenden zien wie er bij de auto's lopen.

Foto: Voorbeeld van een parkeerterrein in een woonwijk in onze gemeente.

BIJLAGE 18

WOONGEBIEDEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Politie Keurmerk Veilig Wonen

Het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) is een (vrijwillige) keurmerk. Het wordt vaak door Projectontwikkelaars aangeboden. Het bestaat uit verschillende certificaten. Zo is er het certificaat 'Beveiligde Woning'. Dit zegt wat over hang- en sluitwerk en de verlichting om het huis heen. Maar er is ook een certificaat 'Veilige omgeving' dat onder andere wat zegt over het lichtniveau op straat. Dat lichtniveau is erg hoog en past vaak niet in onze omgeving. Deze certificaten staan los van elkaar. Zonder het certificaat 'Veilige omgeving' kan er toch een korting op verzekeringspremies gegeven worden.

Integraal

Groen en verlichting spelen een belangrijke rol in onze woongebieden. Het is belangrijk dat deze op elkaar afgestemd zijn. Vaak zien we dat een lantaarnpaal in de loop der jaren helemaal tussen het groen van de bomen staat.

Foto: Lantaarnpaal verdwijnt in het groen.

Beleid

In woongebieden is sociale veiligheid belangrijk. Uitgangspunten van de gemeente zijn:

- De gemeente kiest bij vervanging zoveel mogelijk voor het lichtbeeld zoals dat nu op straat is, dat wil zeggen de lampen worden 1 op 1 vervangen. Het verlichtingsniveau gaat omlaag in woonwijken waar nu heel veel verlichting staat.

*Foto: Krabbelaarspad in Dronten. Woonwijk met veel licht.
Bij vervanging wordt hier niet 1 op 1 vervangen.*

BIJLAGE 18

WOONGEBIEDEN

[Terug naar bijlage menu](#)

- Lichthinder wordt zoveel mogelijk voorkomen.

Foto: voorbeeld van een lamp die lichthinder in de huizen kan veroorzaken als deze pal voor het raam staat.

- Een wordt een kleur gekozen waarbij een goede kleur- en gezichtsherkenning mogelijk is en ook een prettige woonsfeer ontstaat, zoals bijvoorbeeld warm-wit licht.
- Schijnveiligheid wordt voorkomen door de groenvoorzieningen niet te verlichten, tenzij het echt noodzakelijk is en er geen andere mogelijkheden of andere routes zijn.

Foto: Fietspad Noaberpark in Biddinghuizen. Er is niemand die je kan helpen of zien. Het licht geeft schijnveiligheid.

- Voor wat betreft de openbare verlichting is het uitgangspunt het Politie Keurmerk Veilig Wonen als dat noodzakelijk is en er geen andere, betere, alternatieven passend zijn.
- De gemeente verlicht op maximaal 80% van de NPR13201-2017 (thans geldende richtlijn voor verlichting) qua lichtsterkte, maar in centrum- of uitgaansgebieden op maximaal 100%. We houden geen E-verticaal aan.
- De gelijkmatigheid (verdeling van het licht op de weg) proberen we zo goed mogelijk te doen. Echter het uitgangspunt is om niet meer lantaarnpalen bij te plaatsen dan er nu staat.

BIJLAGE 18

WOONGEBIEDEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Foto: Keplerlaan; licht is gelijkmatig over de weg verdeeld zodat er geen zwarte vlekken zijn.

- In alle woongebieden wordt de verlichting gedimd zodra dit technisch mogelijk is. Per situatie wordt bekeken wat het juiste dimregime is. Eventueel is de verlichting voorzien van een telemanagementsysteem (waarmee ook zichtbaar is of er storingen zijn) of detectiesysteem.

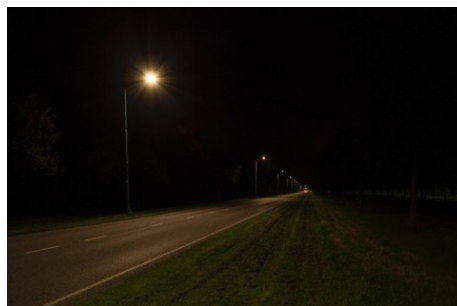
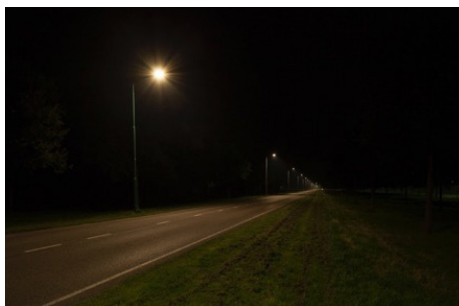

Foto: Voorbeeld gedimde verlichting op De West in Dronten. De rechterfoto is gedimd en linker foto niet. Buiten de spits is er minder verkeer op straat en kan het lichtniveau lager.

- Losse voetpaden (solitaire voetpaden) worden alleen verlicht wanneer deze ook 's avonds deel uitmaken van een doorgaande wandelroute en beschikken over voldoende sociale controle.
- Achterpaden worden in principe niet van verlichting voorzien als deze in eigendom van de gemeente zijn. Indien de achterpaden in bezit zijn van woningcorporaties, dan bepalen deze of er wel of niet licht staat. De gemeente gaat dan wel met de woningcorporaties in gesprek om te kijken of hun keuzes afgestemd kunnen worden op die van de gemeente.
- Parkeerterreinen worden voorzien van goede dimbare openbare verlichting indien deze in de donkere uren worden gebruikt. Vanuit het oogpunt van milieu, kan besloten worden de verlichting op een parkeerterrein dat niet of nauwelijks wordt gebruikt, in de donkere uren uit te zetten.
- Bij grotere veranderingen worden de bewoners van het betreffende gebied betrokken (vooraf of achteraf) via een belevingsonderzoek.
- Bij een herinrichting of nieuwbouw, wordt de verlichting afgestemd met de aanwezige groenvoorzieningen. Al bij het ontwerp vindt deze afstemming plaats.
- Bestaande knelpunten tussen de groenvoorziening en openbare verlichting moeten worden opgelost. Hierbij is het uitgangspunt tegen zo laag mogelijke kosten.

BIJLAGE 18

WOONGEBIEDEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Foto: Voorbeeld van een boom die in het groen staat waardoor er veel licht op straat wegvalt.

- Voor wat betreft de lichtbronnen die niet van de gemeente zijn (bijvoorbeeld een boom die aangelicht wordt), gaat de gemeente in gesprek met deze lichteigenaren. Door een goede afstemming wordt een prettigere leefomgeving gecreëerd.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- 1 op 1 vervangen tenzij nu teveel licht;
- Dimmen en uit in de nacht waar mogelijk;
- Schijnveiligheid voorkomen;
- Achterpaden in principe niet verlichten indien deze in eigendom van de gemeente zijn;
- Voor wat betreft de openbare verlichting is het uitgangspunt het Politie Keurmerk Veilig Wonen als dat noodzakelijk is en er geen andere, betere, alternatieven passend zijn;
- Bestaande knelpunten tussen de groenvoorziening en openbare verlichting oplossen;
- In gesprek met andere lichtbroneigenaren als daar aanleiding toe is;
- Bij grote veranderingen bewoners betrekken;
- Verlichten op maximaal 80% van de richtlijn qua lichtsterkte;
- Gelijkmaticheid zo hoog mogelijk afhankelijk van situatie, stand van de techniek en het budget;
- Goede kleur- en gezichtsherkenning;
- Afstemming met groen bij aanleg;
- Lichthinder zoveel mogelijk voorkomen.

BIJLAGE 19

DUURZAAMHEID, ENERGIE EN MILIEU

[Terug naar bijlage menu](#)

De gemeente Dronten heeft duurzaamheid hoog in haar vaandel staan en wil haar verantwoordelijkheid nemen in het klimaat- en energievraagstuk. De gemeente heeft haar visie vastgelegd in het beleidsplan 'Duurzaam Dronten' en in het 'Programmaplan Duurzaam Dronten'. Hierin is vastgelegd hoe de gemeente met duurzaamheid om gaat.

En voor de gemeente Dronten is deze als volgt vertaald (in 'Duurzaam Dronten'):

"Ondernemers, gemeente en burgers werken gezamenlijk aan het duurzamer maken van Dronten op het gebied van energiebesparing, opwekking van duurzame energie en stimuleren eerlijke (lokale) afzet van producten. De keuzes van vandaag hebben een positief effect op de duurzaamheidsindicatoren People, Planet én Profit. Hierbij zullen de keuzes die gemaakt worden aansluiten op de behoeften van het heden, zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar worden gebracht."

Of te wel: de gemeente Dronten wordt meer energie onafhankelijk door zelf energie op te wekken en gebruikt meer eerlijke producten die bij voorkeur lokaal geproduceerd zijn.

De gemeente is al enkele jaren CO2 en energieneutraal en wil graag van de fossiele brandstoffen af.

Met de realisatie van het windproject Opschalen en Saneren zal de gemeente Dronten in 2023 klimaatneutraal zijn. Het college en de gemeenteraad hebben de ambitie uitgesproken de CO2 footprint en productie van de gemeentelijke organisatie te verminderen. De gemeente Dronten is bezig om beleid op te stellen inzake de volgende duurzaamheidsstap namelijk

de overschakeling van fossiele bron naar duurzame bron en het uitfaseren van het gasnetwerk. De gemeente loopt hierin voorop in Nederland. Maar het begin van onze ambitie is het landelijk Energieakkoord. Hierin is afgesproken dat we in 2020 20% energie bespaard hebben (t.o.v. 2013) en in 2030 50%. De openbare verlichting in de gemeente Dronten beslaat ongeveer 35% van het energieverbruik van de gemeente. Een energiezuinige openbare verlichting levert dus een aanzienlijke bijdrage aan het bereiken van "het beperken van de energievraag", punt 1 van de Trias Energetica, zoals opgenomen in het beleidsplan "Duurzaam Dronten".

BIJLAGE 19

DUURZAAMHEID, ENERGIE EN MILIEU

[Terug naar bijlage menu](#)

Energie akkoord

Een klimaatneutrale gemeente worden kunnen we niet alleen. Daarvoor hebben we ook onze inwoners en ondernemers nodig. Hoeveel energie hebben we echt nodig en hoe kunnen we die duurzaam en energieneutraal opwekken? Door met elkaar in gesprek te gaan kunnen we stappen maken. Welke materialen zijn zo duurzaam mogelijk, gegeven de situatie en markt. Daarbij kijken we naar de hele cyclus van winning, productie, gebruik, verwijderen en hergebruik van materialen.

Beperken van lichthinder voor flora en fauna

Een overdaad aan kunstlicht in de nacht kan een bedreiging vormen voor de biodiversiteit in de natuur. Het leven van planten en dieren wordt erdoor verstoord. Gevolgen van deze verstoring kunnen onder meer zijn: verandering van de habitatkwaliteit, ontregeling van biologische ritmes, desoriëntatie en aantrekking door licht (met mogelijk fatale afloop voor onder andere vogels en insecten).

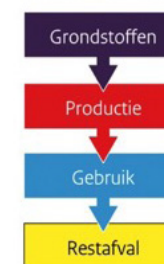

Het donkere, nachtelijke leven is voor het in stand houden van soorten en ecosystemen even belangrijk als het leven overdag. De uiterwaarden zijn een mooi voorbeeld van een kwetsbaar, maar belangrijk natuurgebied.

Foto: Natuurgebied Roggebotveld in Dronten. Hier staat geen verlichting om de flora en fauna in dit kwetsbare gebied te beschermen.

Lineaire economie Circulaire economie

De bescherming van de duisternis en het donkere landschap valt onder de Wet Milieubeheer/Activiteitenbesluit. Het beschermen van de duisternis en het donkere landschap valt onder de zorgplicht.

Circulaire economie

Door een toenemende wereldbevolking en welvaart wordt het efficiënt omgaan met grondstoffen steeds belangrijker. Zowel vanuit milieubelasting als vanuit de schaarste van materialen.

In de huidige situatie maken we, gebruiken we en gooien we weer weg. Dit noemen we een lineaire economie. Het tegenovergestelde is een circulaire economie. Daarbij worden grondstoffen slechts één keer onttrokken aan de omgeving, om vervolgens steeds opnieuw gebruikt te worden. Afval bestaat in de circulaire economie dus niet meer. De natuur is van zichzelf circulair.

BIJLAGE 19

DUURZAAMHEID, ENERGIE EN MILIEU

[Terug naar bijlage menu](#)

Een volgende stap kan zijn die van bezitloos leven. We kopen als gemeente dan geen lantaarnpaal meer, maar licht of eigenlijk nog beter, een veiligheidsgevoel. De markt voor de openbare verlichting is nog niet zover dat dit qua kosten/baten en mogelijkheden al zover is. We houden het wel in de gaten.

Beleid

De gemeente Dronten gaat verder met het verduurzamen van de openbare verlichting en bewuster te kijken naar waar wel en waar geen verlichting nodig is. Per situatie wordt bekeken wat de beste oplossing is passend in de omgeving, binnen het budget en de stand der techniek. De gemeente is volger van nieuwe technieken maar heeft niet de ambitie om koploper te zijn. Onnodig lichthinder wordt voorkomen, de aan te schaffen materialen zijn zo duurzaam mogelijk en energiezuinig gefabriceerd. Dit laatst is afhankelijk van het aanbod door leveranciers.

De gemeente neemt in haar keuzes circulaire economie mee en stimuleert anderen hierin. Er is altijd een afweging tussen budget en duurzaamheid. Bij de aanschaf van producten stellen we als eis dat het aan de circulaire economie moet voldoen (voor zover mogelijk).

De gemeente zet in op energiebesparing en het terugdringen van de CO2-uitstoot door voor de openbare verlichting:

- Een laag vermogen te gebruiken;
- Minder-energiezuinige lampen/armaturen (versneld) te vervangen;
- Energiezuinige en efficiënte lichtbronnen te gebruiken;
- De verlichting na de spits te dimmen;
- Waar mogelijk verlichting in de nacht uit te zetten, uiteraard in overleg;
- Gebruik te maken van alternatieven voor verlichting zoals kattenogen, belijning, markering, reflectie e.d.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Verduurzamen openbare verlichting;
- Per situatie bekijken wat de beste oplossing is;
- Onnodig lichthinder voorkomen;
- Aan te schaffen materialen zo duurzaam mogelijk en energiezuinig gefabriceerd;
- Circulaire producten;
- Aandacht voor 'Bewust Verlichten'.

BIJLAGE 20

LANDELIJKE REGELGEVING OPENBARE VERLICHTING IN DE GEMEENTE DRONTEN

[Terug naar bijlage menu](#)

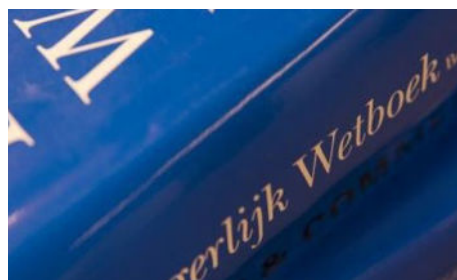
Er is in Nederland geen wettelijke verplichting tot het plaatsen van openbare verlichting. Wel heeft de overheid een zorgplicht: als er een lantaarnpaal staat, dan moeten we die goed onderhouden. Onderstaand de belangrijkste regelgeving met daarbij de keuze van de gemeente Dronten.

Aansprakelijkheid (Burgerlijk Wetboek)

De wegbeheerder kan op basis van boek 6 van het Burgerlijk Wetboek (BW) aansprakelijk worden gesteld voor letsel en schade. Dit kan wanneer de openbare verlichting niet voldoet aan de eisen die men in de gegeven omstandigheden daaraan mag stellen (artikel 6.162 e.v. en artikel 6.174). Het aansprakelijkheidsbeginsel heeft alleen betrekking op de functie van verkeersveiligheid van de openbare verlichting. De sociale veiligheid en leefbaarheid blijven hierbij buiten beschouwing, voor zover ze geen invloed hebben op de verkeersveiligheid.

Het gaat hierbij om risicoaansprakelijkheid. De weggebruiker hoeft niet de schuld van de wegbeheerder aan te tonen, maar de gevaarlijke toestand van de weg(uitrusting) en het daardoor intreden van het gevaar.

De gemeente dient in voorkomende gevallen aan te tonen dat haar, zowel op het gebied van verlichtingskwaliteit als wat betreft het onderhouden van de verlichtingsinstallatie, in redelijkheid niets te verwijten valt.

Aanbeveling/Richtlijn Openbare Verlichting (thans de NPR13201-2017)

In Nederland zijn we niet verplicht om te verlichten, wel hebben we een zorgplicht. Dat wil zeggen dat als er een lantaarnpaal staat we die goed moeten onderhouden zodat deze niet zomaar om kan vallen. Ook de locatie is van belang, bijvoorbeeld dat de lantaarnpaal niet midden op een weg staat.

De huidige landelijke richtlijn is de NPR13201-2017 en deze biedt een advies over de hoeveel licht op straat. Dit hangt af van de locatie, het soort weg en de hoeveelheid verkeer. De richtlijn geldt voor het hele land. Het is daarom een richtlijn: we mogen daarvan afwijken.

In het westen van het land is men bijvoorbeeld gewend aan meer licht op straat, meer bebouwing en drukte en wellicht meer veiligheidsproblemen. In grote delen van onze gemeente staat de verlichting bijvoorbeeld al vele jaren. Bewoners zijn gewend aan het lichtniveau in hun straat. Als we daar zouden gaan verlichten volgens de geldende richtlijnen, dan komt er veel licht bij. Dat is niet wenselijk qua kosten, energieverbruik, landschap en overlast. Bovendien hebben we als gemeente een doelstelling te halen in het kader van het Energieakkoord: 20% energiebesparing in 2020 en 50% in 2030 t.o.v. 2013.

BIJLAGE 20

LANDELIJKE REGELGEVING OPENBARE VERLICHTING IN DE GEMEENTE DRONTEN

[Terug naar bijlage menu](#)

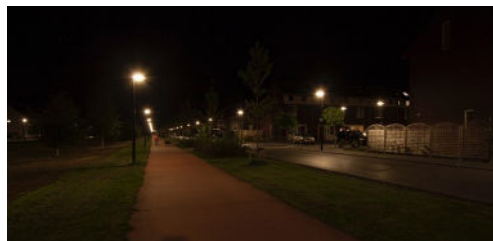

Foto: Woonwijk Wijngaard; Hier staat veel licht. Dat willen we niet meer.

In de NPR13201-2017 is ook een additionele eis opgenomen, namelijk de E-verticaal. Dat wil zeggen hoeveel licht er op 1,5m hoogte is op een verticaal punt. Dit is echter een waarde die door heel veel factoren beïnvloed wordt. Denk maar aan het licht van etalages, koplampen van auto's, licht vanuit woningen e.d. Deze zijn allemaal van invloed op een 1,5m hoogte buiten op straat. Dus is deze waarde lastig te meten. Daar komt bij dat de eis in de richtlijn dusdanig hoog is, dat we veel meer lichtmasten op straat krijgen. Dat is niet wenselijk.

Bovendien hebben we als gemeente een doelstelling te halen in het kader van het Energieakkoord: 50% energiebesparing in 2030 (ten opzichte van 2013)!

Ons uitgangspunt is daarom:

- Verlichten op maximaal 80% van de geldende richtlijn qua lichtsterkte. Met uitzondering van centrumgebieden en uitgaansgebieden; daar zal vaak wat meer licht staan.
- We houden geen E-verticaal eis aan.
- Per situatie wordt bekeken wat de best haalbare situatie is.
- Er worden geen lantaarnpalen bijgeplaatst.

Gelijkmatigheid

De geldende richtlijn (NPR13201-2017) zegt niks meer over de gelijkmatigheid: hoe goed is het licht over het wegdek verdeeld. Maar deze gelijkmatigheid is op sommige locaties wel belangrijk.

Hoe beter de verdeling is, hoe minder zwarte vlekken er op de weg zijn en hoe beter we met een lager lichtniveau toe kunnen. Dit kan van belang zijn voor de sociale veiligheid, maar bij snelverkeer ook om een effect van licht-donker-licht (zon tussen de bomen door) te voorkomen.

Onze keuze is om de gelijkmatigheid bij vervanging veelal hetzelfde te houden als in de huidige situatie op die locaties waar dit wenselijk is.

Foto: Keplerlaan; licht is gelijkmatig over de weg verdeeld zodat er geen zwarte vlekken zijn.

BIJLAGE 20

LANDELIJKE REGELGEVING OPENBARE VERLICHTING IN DE GEMEENTE DRONTEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Politie Keurmerk Veilig Wonen

Het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) wordt veel gebruikt door projectontwikkelaars. Het is geen verplicht Keurmerk. Veel gemeenten hanteren het keurmerk niet (meer). Het Keurmerk bestaat uit drie certificaten (Beveiligde Woning, Veilig Complex en Veilige omgeving). Er wordt een onderscheid gemaakt tussen bestaande en nieuwbouw. Van belang voor de gemeente is het keurmerk Veilige Omgeving.

Het certificaat zegt onder andere wat over de openbare verlichting. Zo moeten achterpaden verlicht worden, moeten grotere parkeerplaatsen voorzien worden van aardig wat licht (meer licht dan nu vaak op de parkeerterreinen staat), gedimde verlichting moet ten alle tijden voldoen aan de minimum gestelde eisen door het PKVW en ook moet de richtlijn voor de openbare verlichting volledig aangehouden worden.

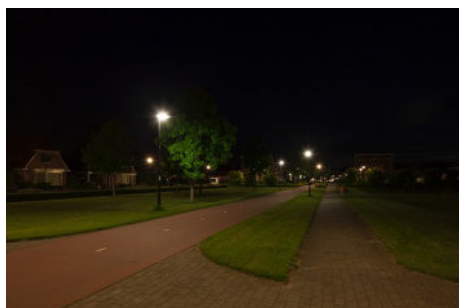

Foto: Woonwijk De Munten II; woonwijk op PKVW-niveau. Er staat volop licht. Als proef is een deel van het licht uitgezet. Dit levert een energiebesparing van circa 70% op.

De gemeente hanteert, voor wat betreft de openbare verlichting, als uitgangspunt het PKVW als dat noodzakelijk en wenselijk is en er geen alternatieven zijn die beter passend zijn. We willen voor wat betreft de openbare verlichting het PKVW Veilige Omgeving kritisch gaan bekijken en ook hiervoor zoeken naar passende oplossingen.

Bij de uitwerking van dit uitgangspunt in het beleidsplan zal daarbij afstemming plaatsvinden met beleidsgebieden duurzaamheid en veiligheid, om een goede samenhang te vinden tussen de verscheidene beleidsdoelen.

Conform het huidige openbare verlichtingsbeleid verlichten we achterpaden in eigendom van de gemeente in principe niet. Sommige paden lopen achter woningen langs, maar worden ook gebruikt als doorgaand voetpad of fietspad. Hier kan soms wel verlichting staan. Per situatie wordt bekeken wat de beste oplossing is, we willen namelijk ook geen schijnveiligheid creëren. Deze oplossing hoeft dus niet vanzelfsprekend in 'meer verlichting' te zitten.

Foto: Swifterbant achterpad; niet verlicht.

De hoeveelheid licht op straat en op parkeerterreinen wordt afgestemd op de omgeving en gebruiksfrequentie. De gemeente hanteert niet automatisch de richtlijn, maar kijkt daar op diverse locaties bewust vanaf, net als in omliggende gemeenten. De uitgangspunten zijn 'Niet verlichten, tenzij' en de doelstellingen uit het Energieakkoord.

BIJLAGE 20

LANDELIJKE REGELGEVING OPENBARE VERLICHTING IN DE GEMEENTE DRONTEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Projectontwikkelaars gebruiken het PKVW vaak als een verkoopargument. Op een woning met het keurmerk Beveiligde Woning kunnen inwoners korting krijgen op hun verzekeringspremie. Projectontwikkelaars kunnen op de nieuwbouwprojecten wel een PKVW Beveiligde Woning afgeven, maar zonder het certificaat Veilige Omgeving (openbare verlichting). De inwoners hebben dan toch recht op korting op hun verzekeringspremies.

Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO)

Bij het Keurmerk Veilig Ondernemen werken ondernemers, brandweer, politie en gemeenten samen aan een set structurele maatregelen waar verlichting onderdeel van uitmaakt. Er zijn geen normen of verplichtingen. In de gemeente Dronten heeft het winkelcentrum Suydersee het KVO-W (Winkelcentra). Het bedrijventerrein De Poort van Dronten is bezig om het KVO-B (Bedrijventerreinen). Beide keurmerken stellen vooralsnog geen eisen aan de openbare verlichting. Mochten die er wel komen, dan zal dit beleidsplan "Verlichting in de openbare ruimte" leidend zijn qua verlichting.

Installatieverantwoordelijkheid

Elke gemeente dient een installatieverantwoordelijke en diverse andere personen aan te wijzen om volgens de NEN 3140 'Bedrijfsvoering van elektrische installaties- Laagspanning' te zorgen voor de veiligheid bij het werken aan elektrische objecten in het laagspanningsgebied. Voor het ondergronds netwerk is de netbeheerder Liander verantwoordelijk.

In de gemeente Dronten zijn de installatieverantwoordelijke aangewezen. Zij krijgen jaarlijks de benodigde cursussen.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Maximaal 80% van de richtlijn qua lichtsterkte behalve in centrum en in uitgaansgebieden, daar staat wat meer licht;
- Geen eis voor verticale verlichtingssterkte aanhouden;
- Streven naar zo goed mogelijke gelijkmatigheid waarbij bestaande mastafstand leidend is;
- Voor wat betreft de openbare verlichting is het uitgangspunt het Politie Keurmerk Veilig Wonen als dat noodzakelijk is en er geen andere, betere, alternatieven passend zijn;
- Achterpaden worden in principe niet verlicht;
- Bij het Keurmerk Veilig Ondernemen is dit beleidsplan leidend voor de openbare verlichting;
- Installatieverantwoordelijk is vastgelegd.

BIJLAGE 21

LED

[Terug naar bijlage menu](#)

Sinds een aantal jaren zijn er voor de openbare verlichting ledlampen beschikbaar. Voor verlichting in huizen is de led al meerdere jaren op de markt. Leds zijn kleine puntbronnen die veel en efficiënt licht geven.

Foto: Afbeelding van een ledje

Led is zeer goed dimbaar en geeft direct het volle vermogen. In tegenstelling tot andere lampen, kan een ledlamp slecht tegen warmte.

Doordat led heel gericht licht is, lijkt het soms op straat minder licht te geven of zie je soms

geen licht als je de straat in kijkt terwijl het er wel is. Vaak is er echter meer licht op straat dan bij de oude verlichting. Dat komt omdat de andere, oudere, lichtbronnen meer rondom licht, strooilicht, geven. Vaak worden voortuinen en gevels van huizen dan ook mee verlicht. Veel mensen vinden dat juist weer hinderlijk (lichthinder). Door de ledverlichting is het licht meer gericht, waardoor gevels van huizen nu niet meer verlicht worden.

Leds zijn in diverse kleuren verkrijgbaar. Hoe blauwer het licht, hoe energiezuiniger en efficiënter het licht is.

Foto: De Baan in Biddinghuizen. Op de voorgrond oudere verlichting die alle kanten op schijnt en op de achtergrond nieuwe ledverlichting. Gericht licht op de weg en heel efficiënt.

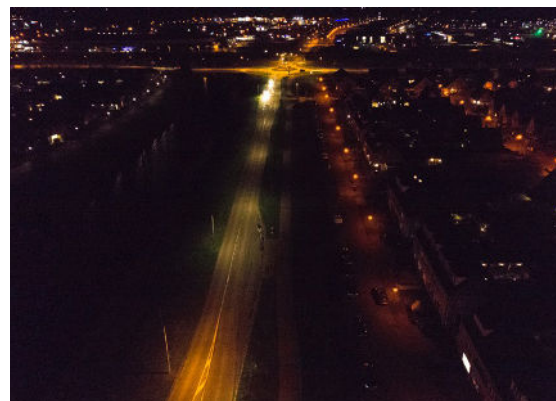

Foto: Andries de Gulden in Dronten vanuit de lucht. Vooraan de oude verlichting en bovenaan de ledverlichting.

Door het toepassen van ledverlichting neemt het energieverbruik af, maar ook de onderhoudskosten nemen sterk af. Een ledlamp kan vele jaren mee (circa 20-25 jaar), terwijl de andere lampen (bijvoorbeeld sox of pll lampen) tussen de drie en acht jaar mee gaan.

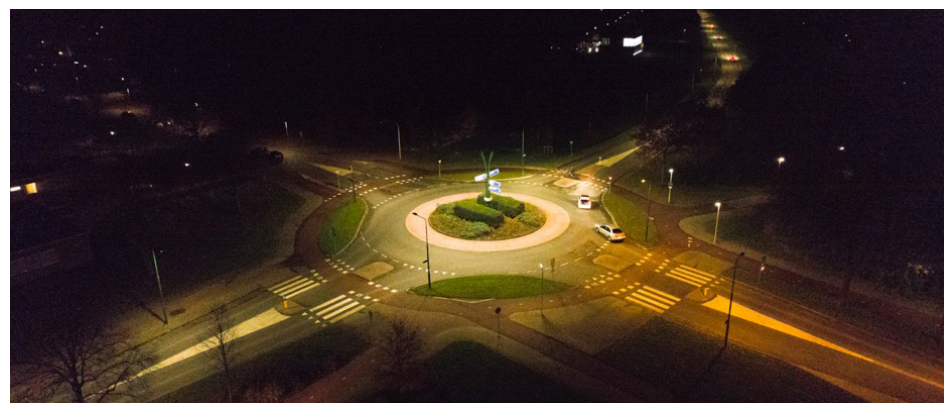

Foto: De West in Dronten, Rotonde vanuit de lucht gezien. Ledverlichting zorgt voor een goed zicht op de rotonde.

BIJLAGE 21

LED

[Terug naar bijlage menu](#)

Beleid

De gemeente Dronten gaat de komende jaren alle verlichting versneld vervangen door duurzame verlichting. Door de duurzame verlichting toe te passen gaat de gemeente veel energie besparen. De duurzame verlichting brengt lagere kosten met zich mee en daardoor gaan de onderhoudskosten ook snel omlaag.

In de gemeente Dronten passen we voornamelijk witte ledverlichting toe. In het centrum en in woonwijken is het wit wat warmer (iets minder energiezuinig, maar het oogt warmer) dan op een bedrijventerrein (koeler wit bevat meer blauw licht wat energiezuiniger is).

Naast led worden ook andere technieken in de gaten gehouden en meegenomen in de besluitvorming. Per situatie wordt bekeken wat de beste oplossing is in relatie tot de stand van de techniek, het beschikbare budget en de ervaringen.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Versneld vervangen duurzame verlichting;
- Per situatie bekijken wat de beste oplossing is in relatie tot de stand van de techniek, het beschikbare budget en de ervaringen.

BIJLAGE 22

TECHNIEKEN

[Terug naar bijlage menu](#)

De technologische ontwikkelingen gaan snel op het gebied van de openbare verlichting. De gemeente Dronten overweegt altijd duurzame en energiezuinige oplossingen. Per situatie bepalen we wat de meest energiezuinige oplossing is dat pas bij ons budget en stand der techniek. We zijn volger van nieuwe technieken maar hebben niet de ambitie om koploper te zijn.

1. Dimmen

In de gemeente Dronten wordt al sinds enkele jaren op veel locaties de openbare verlichting gedimd. Dimmen van de verlichting betekent dat de lichtsterkte na een bepaald tijdstip minder wordt.

Voordelen van dimmen zijn:

- Energiebesparing;
- Voorkomen of verminderen van lichthinder en lichtvervuiling;
- Lampen gaan langer mee;
- Besparing op de onderhoudskosten.

Op onderstaande foto's is het effect van dimmen te zien. Het valt (meestal) niet op en we krijgen geen opmerkingen van bewoners over gedimde verlichting.

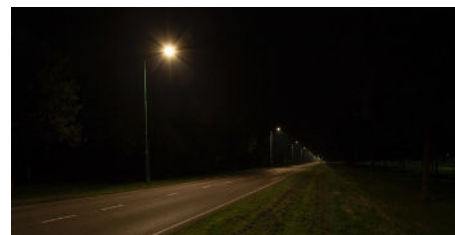

Foto: De West in Dronten. Licht brandt op volle sterkte tot 22.00 uur.

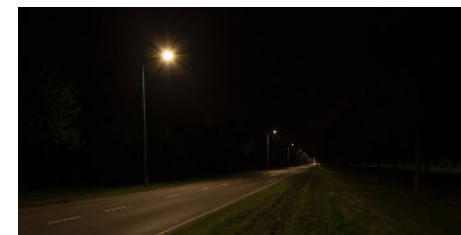

Foto: De West in Dronten. Licht brandt minder fel (op 70% van volle sterkte) tussen 22.00 tot 00.00 uur omdat er dan minder verkeer op straat is

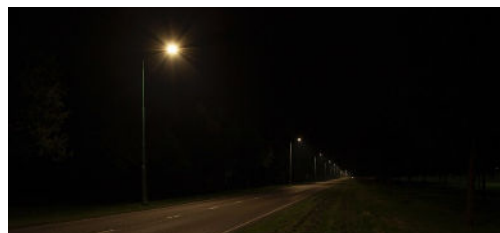

Foto De West in Dronten. Licht brandt op halve sterkte tussen 00.00 en 06.30 uur. Er is minder verkeer op straat, de ogen zijn gewend aan donker, minder lichthinder en we besparen energie.

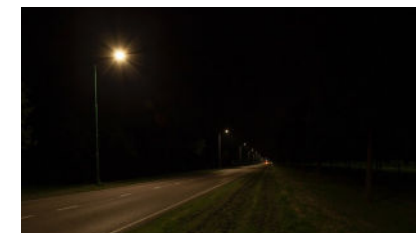

Foto: De West in Dronten. Licht brandt op 70% van volle sterkte vanaf 06.30 tot zonsopgang.

2. Telemanagementsysteem

Een telemanagementsysteem is een systeem waarmee we de openbare verlichting kunnen 'managen'. Door het toevoegen van intelligentie aan een armatuur kan het licht op afstand worden bestuurd (licht feller zetten of minder fel op elk gewenst moment). Maar ook is te zien of een lamp brandt of in storing is. In Dronten hebben we op enkele locaties in de gemeente zo'n systeem geïnstalleerd. Op die locaties kunnen we makkelijk het dimschema aanpassen, zien of het licht brandt en wat de oorzaak van een storing kan zijn. Deze systemen kosten best veel geld en er moet goed bekeken worden wat de meer opbrengsten zijn.

BIJLAGE 22

TECHNIEKEN

[Terug naar bijlage menu](#)

3. Detectie

Aan een telemanagementsysteem kan een detectiesysteem 'gehangen' worden. Dit is een oog dat registreert of er verkeerdeelnemers zijn. Het licht schakelt dan aan of wordt feller als er iemand aankomt. Het licht gaat een aantal masten vooruit aan (of feller branden) en na een bepaalde periode weer langzaam uit (of minder fel branden). Hiermee kan veel energie bespaard worden omdat het licht alleen brandt (of feller is) als het nodig is. De kosten van een dergelijk systeem zijn (nog) hoog.

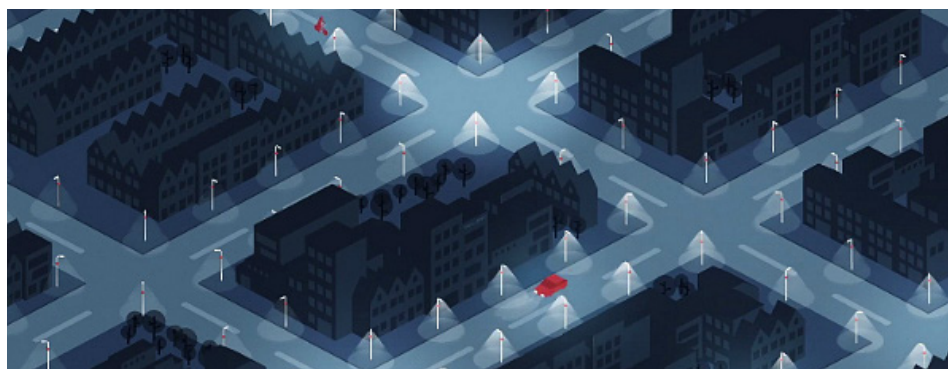

Foto: Detectiesysteem, het licht is aan/brandt feller op die locaties waar verkeerdeelnemers zijn.

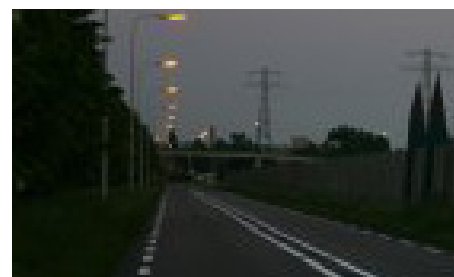
4. Markering

In plaats van openbare verlichting zijn er ook andere manieren om het verloop van de weg aan te geven. Zoals een lijnmarkering, kattenogen of reflecterende bordjes. Daarmee wordt de verkeersveiligheid en/of het comfort van de weggebruiker vergroot. Openbare verlichting is dan niet meer nodig of wordt alleen ter aanvulling geplaatst waar dat nodig is. Er komen steeds meer (innovatieve) markeringstechnieken op de markt die betere resultaten bieden dan de huidige technieken. We kennen twee soorten markering: passieve en actieve markering.

4.1 Passieve markering

Het verloop van de weg wordt aangeduid met borden, lijnen, vluchtheuvels en bermpaaltjes voorzien van reflecterend materiaal. De markering is in het donker zichtbaar wanneer hij wordt aangelicht door de eigen koplamp of die van een ander voertuig.

De reflectie wordt steeds beter en er zijn ook meerdere varianten verkrijgbaar. Reflectorpaaltjes en schrikhekken zorgen dat een bocht of t-splitsing goed zichtbaar is. Staat er op de locatie een lantaarnpaal dan zien we alleen het licht en niet meer de weg. Glasbollen in het wegdek worden steeds meer gebruikt.

Ook bestaat er verf met toegevoegde glasparels voor een verhoogde reflectie van de witte lijnen of pijlen op de weg.

BIJLAGE 22

TECHNIEKEN

[Terug naar bijlage menu](#)

4.2 Actieve markering

Bij actieve markering is een lichtpunt aanwezig, meestal Ledlampjes die uit zichzelf licht geven. Het wordt gevoed door zonne-energie of door het elektriciteitsnetwerk. Door het energiegebruik zijn de kosten van actieve markering hoger dan van passieve markering. Het wordt daarom alleen toegepast als markering op basis van puur reflectie onvoldoende veiligheid biedt. Dit kan het geval zijn bij hogere snelheden (de koplamp reikt dan relatief minder ver) of wanneer er meer omgevingslicht is waardoor de reflectie minder goed te zien is.

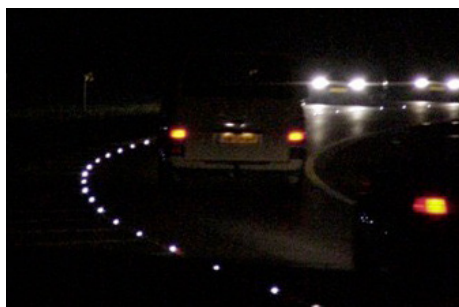

Foto: Actieve markering elders in het land

Een andere nieuwe techniek is 'Glow in the Dark'. Hiermee worden zelfs hele lijnen actief gemarkeerd. De lijnen absorberen licht overdag en stralen dat uit in het donker. Het kan gecombineerd worden met het elektriciteitsnetwerk of gevoed worden door een zonnepaneel. De kosten zijn (nog) hoog en het kan nog niet lang genoeg licht geven.

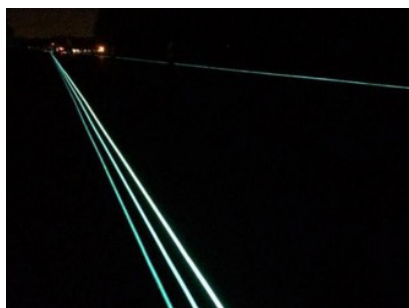

Foto: 'Glowing lines' op de N329 bij Oss | Louis Dekker / NOS

4.3 Wegdekreflectie

Wanneer een weg nieuw wordt aangelegd of een nieuwe top laag krijgt, kan de gemeente kiezen voor een zogenaamd reflecterend wegdek. Dit kan een lichter wegdek met lichte steenslag zijn of met reflecterende materialen zoals glasparsels. Deze techniek is volop in ontwikkeling.

Op diverse plekken in Nederland wordt gemeten hoe lang deze materialen meegaan. Ook wordt onderzocht wat het effect is op de hoeveelheid licht die er nodig is om goed te kunnen zien. Een lager vermogen lamp is vaak voldoende vanwege de hogere reflectiewaarde van de weg. In sommige gevallen zullen er helemaal geen lantaarnpalen meer nodig zijn bij een reflecterend wegdek.

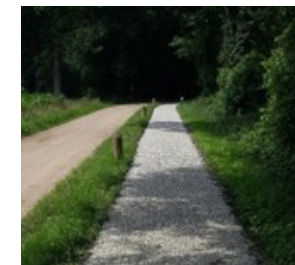

Foto: Een stuk wegdek en een fietspad elders in het land voorzien van een witte top laag.

Foto: Bosweg in Swifterbant. Het losliggende pad is van beton en daarmee lichter van kleur (zolang het wegdek droog is). Het fietspad op de weg is roodgekleurd om een goed contrast te krijgen. Je kan dit wegdek ook in het donker laten reflecteren door een toeslagmateriaal erdoor te doen.

BIJLAGE 22

TECHNIEKEN

[Terug naar bijlage menu](#)

4.4 Overige infrastructurele aanpassingen aan het wegverloop

Bij een verkeersonveilige situatie kan gekozen worden voor meer licht op de weg. Maar effectiever is soms het aanpassen van de weg zelf zoals het aanbrengen van goed zichtbare versmallingen en drempels.

Foto: Wegversmalling elders in het land waarbij reflectie is toegepast om de verhoging in het donker te zien.

Beleid

Nieuw te plaatsen verlichting wordt standaard voorzien van een dimmer of van een ander systeem waarmee we kunnen dimmen (bijvoorbeeld een telemanagementsysteem).

Per gebied wordt bekeken tot hoever het licht terug gedimd kan worden.

De technische ontwikkelingen gaan door. Een dimregime is dan ook geen statisch gegeven. Het schema is richtinggevend. Uitgangspunt is dat alle verlichting na een bepaald tijdstip gedimd zal worden zodra dit mogelijk is. De verkeersveiligheid mag hierbij niet in het geding komen.

Daar waar detectie een goede aanvulling kan zijn op bestaande systemen, passen we dit toe mits het past in het beschikbare budget.

Samen met de bewoners, ondernemers en verenigingen bekijken we wat er mogelijk en wenselijk is. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een belevingsonderzoek.

Ons beleid is 'Niet verlichten tenzij'. Bij de aanleg of reconstructie van een weg kijken we eerst of we het wegontwerp (bochten e.d.) kunnen aanpassen. Als dat niet kan, dan kijken we naar markering en reflectie. Eerst of het met passieve markering kan (bijvoorbeeld kattenogen) of reflectie en anders naar actieve markering (bijvoorbeeld ledlampjes in de as van de weg). Als dat allemaal niet mogelijk of voldoende is, dan plaatsen we een lantaarnpaal die zo energiezuinig mogelijk is. Het licht zal alleen branden op die tijden dat het nodig is met de hoeveelheid licht die wenselijk is.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Nieuwe verlichting dimbaar;
- Soms telemanagementsysteem;
- Soms detectie;
- Niet verlichten tenzij;
- Eerst passieve of actieve markering of reflectie;
- Bewust kijken naar hoeveelheid licht en tijdstip;
- In gesprek met inwoners, ondernemers en verenigingen om te kijken wat er mogelijk is.

BIJLAGE 23

VERKEERS- EN SOCIALE VEILIGHEID

[Terug naar bijlage menu](#)

Als we over veiligheid spreken wordt vaak licht als item genoemd. Licht is emotie en maakt het daardoor een ingewikkeld onderwerp. Maar ook overdag vinden er ongelukken plaats en wordt er ingebroken. Als we over veiligheid spreken, hebben we te maken met twee soorten:

- Verkeersveiligheid;
- Sociale veiligheid.

Verkeersveiligheid

We spreken over verkeersveiligheid als we veilig van A naar B willen reizen. Het gaat over een veilige en vlotte afwikkeling van het verkeer. Hoe is de weg ingericht? Staan er veel obstakels, zitten er veel onoverzichtelijke bochten in, zijn er verschillende weggebruikers? Al deze (en nog meer) factoren zijn van invloed op de verkeersveiligheid. Goed zicht is daarom van belang.

Foto: voorbeeld waar over verkeersveiligheid wordt gesproken.

Daar kan voor de donkere perioden op sommige locaties openbare verlichting aan toegevoegd worden om het zicht te verbeteren. Maar er zijn tegenwoordig betere alternatieven. Denk daarbij aan kattenogen of reflecterende belijning die het verloop van de weg goed weergeven. Als er op een relatief donkere weg in de verte één lantaarnpaal schijnt, dan trekt ons oog daarnaartoe. We zien dan de weg niet goed meer.

Sociale veiligheid

Sociale veiligheid kunnen we verdelen in twee soorten:

- Objectieve sociale veiligheid;
- Subjectieve sociale veiligheid.

- Objectieve sociale veiligheid is meetbaar, zoals het aantal inbraken. Veel inbraken vinden overdag plaats als men even een boodschap aan het doen is en een raampje openstaat. Het valt niet op als iemand overdag met een grote tv onder de arm over straat loopt.
- Subjectieve sociale veiligheid is het gevoel van veiligheid. Dat is voor iedereen anders. Wat zijn de ervaringen, hoe goed ken je de omgeving, wat ben je gewend. Hoe goed kan je andere mensen aan zien komen lopen. Deze en nog veel meer factoren bepalen je gevoel van veiligheid. Sociale veiligheid is een stuk lastiger voor een gemeente om mee om te gaan dan verkeersveiligheid.

De kleur van de verlichting bepaalt ook de veiligheid. Bij sommige verlichtingskleuren, zoals bepaalde oranje kleuren, lijkt alles rood. We zien niet de echte kleuren en geven daarmee een omschrijving, in geval van een calamiteit, die niet klopt.

BIJLAGE 23

VERKEERS- EN SOCIALE VEILIGHEID

[Terug naar bijlage menu](#)

Foto: Oranje sox licht, alles lijkt rood/oranje

Foto: wit licht, alle kleuren zichtbaar

Schijnveiligheid

Veel mensen geven aan zich veiliger te voelen als er licht is. Dat is hun gevoel. Maar is het werkelijk veiliger? Je kan wel iemand aan zien komen op de weg. Maar zijn er ook mensen in de buurt die te hulp kunnen schieten als er wat gebeurt? Oftewel is er voldoende sociale controle? Als dat niet het geval is spreken we van schijnveiligheid.

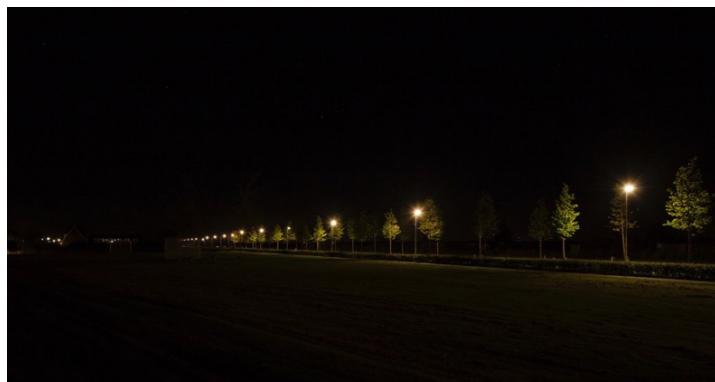

Foto: Fietspad Noaberpark in Biddinghuizen. Er is niemand die je kan helpen of zien. Het licht geeft schijnveiligheid.

Is het licht nodig om bijvoorbeeld naar een sportveld te gaan, dan kan licht fijn zijn. Je kan het fietspad zien, zien wie er nog meer lopen of fietsen. Maar in de late avond, als er weinig mensen zijn, helpt het licht niet als er wat gebeurt.

Beleid verkeersveiligheid, alleen licht waar het nodig is

Veel mensen geven aan zich veiliger te voelen als er licht is. Dat is hun gevoel. Maar is het werkelijk veiliger? Je kan wel iemand aan zien komen op de weg. Maar zijn er ook mensen in de buurt die te hulp kunnen schieten als er wat gebeurt? Oftewel is er voldoende sociale controle? Als dat niet het geval is spreken we van schijnveiligheid.

"Foto: Hazepad in Swifterbant, voorbeeld van een schrikhek."

Mocht dat niet het geval zijn, dan plaatst de gemeente een lantaarnpaal die zo energiezuinig mogelijk is (passend binnen budget en stand der techniek). De gemeente houdt ook rekening met de impact van licht op de omgeving. Bij het lichtontwerp wordt gekeken naar de hoeveelheid licht op de weg, maar ook naar de verdeling van het licht op de weg (de gelijkmatigheid). De gelijkmatigheid probeert de gemeente zo goed mogelijk te krijgen.

BIJLAGE 23

VERKEERS- EN SOCIALE VEILIGHEID

[Terug naar bijlage menu](#)

Foto: Keplerlaan; licht is gelijkmatig over de weg verdeeld zodat er geen zwarte vlekken zijn.

Beleid sociale veiligheid

Beide vormen van sociale veiligheid (objectieve en subjectieve) zijn onder andere afhankelijk van:

- De overzichtelijkheid van een gebied;
- De aanwezigheid en herkenbaarheid van mensen in dat gebied.

Aanpassingen aan de weg of het groen vinden plaats als dat mogelijk en nodig is om de overzichtelijkheid van een gebied te verbeteren. Er is echter ook voldoende sociale controle nodig. Anders ontstaat er schijnveiligheid. De gemeente wil geen schijnveiligheid creëren.

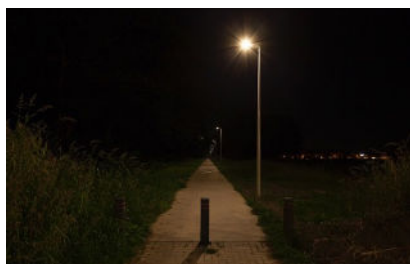

Foto: Geen sociale controle op het pad en wel verlichting. Hier zorgt het licht voor schijnveiligheid

Uitgangspunt is dat de gemeente geen parken en achterpaden verlicht, omdat het vanuit sociale veiligheid soms beter is om juist niet te verlichten.

Foto: Swifterbant achterpad; niet verlicht.

De gemeente kiest zeker bij de verlichting in woonwijken en centrumgebieden, voor een kleur waarbij gezichten goed herkenbaar zijn, zoals bijvoorbeeld wit licht.

Beleidsuitgangspunten gemeente Dronten:

- Alleen licht als voor de verkeersveiligheid nodig is en er geen alternatieven zijn;
- Geen schijnveiligheid creëren;
- Achterpaden in principe niet verlichten;
- Parken niet verlichten;
- Aanpassingen aan weg of groen voor overzichtelijkheid;
- Goede kleur- en gezichtsherkenning in woonwijken en centrumgebieden.

BELEID IN HOOFDPUNTEN

LICHT IN DE OPENBARE RUIMTE IN DE GEMEENTE DRONTEN

[Terug naar bijlage menu](#)

1. Inleiding

Op het gebied van licht zijn er veel ontwikkelingen, zoals de opkomst van led. Daarnaast bepalen steeds meer niet-gemeentelijke lichtbronnen mede de kwaliteit van de openbare ruimte (leefomgeving).

De gemeente heeft ervoor gekozen om een nieuw beleidsplan Licht in de Openbare Ruimte op te stellen. Dit is tot stand gekomen in samenwerking met alle betrokken beleidsvelden.

Er is samen met inwoners, verenigingen en bedrijfsleven veel gesproken over bewust verlichten. Bij Buren ontmoet Buren zijn we met elkaar over het onderwerp in gesprek gegaan en in Biddinghuizen is samen met de inwoners in een aantal straten gekeken naar hoe het anders kan.

Ook is via een online belevingsonderzoek getoetst wat onze inwoners, ondernemers en verenigingen belangrijk vinden ten aanzien van licht in de openbare ruimte. Al deze input is meegenomen in dit beleidsplan. Maar we hebben nog lang niet genoeg inwoners, verenigingen en ondernemers gehoord. We blijven met iedereen in gesprek over bewust verlichten.

Het nieuwe beleid geldt voor de periode van 2018 tot 2027. Elke twee jaar zullen we deze kort evalueren en aan de raad voorleggen of er aanpassingen nodig of wenselijk zijn.

2. Uitgangspunten voor de beleidsperiode 2018-2027

De basis van ons nieuwe beleidsplan is Bewust Verlichten. Dat kunnen we in de openbare ruimte niet alleen, maar wel samen met onze inwoners, ondernemers en verenigingen. Onze uitgangspunten zijn:

A) Beleid Licht in de Openbare Ruimte

Niet alleen de openbare verlichting bepaalt het beeld in de openbare ruimte, maar ook andere lichtbronnen zoals reclame, etalageverlichting, licht van bedrijven, paardenstallen, open stallen, verlichte monumenten etc.

Door een goede afstemming kan onnodige lichthinder worden voorkomen en wordt een prettige sfeer en leefomgeving tot stand gebracht.

B) Participatie waar mogelijk en wenselijk

Participatie staat centraal. Net als bij het tot stand komen van dit beleidsplan. We blijven in gesprek met inwoners, verenigingen en ondernemers. Soms is het nodig om eerst kennis te delen. Dan doe we dat ook. We sluiten aan bij bestaande overlegstructuren.

Door met elkaar te praten kunnen we komen tot een betere afstemming en een kwalitatief betere en duurzamere leefomgeving.

C) Licht alleen daar waar het nodig is

De gemeente Dronten is actief bezig om haar areaal up-to-date te houden. Alles wordt bij vervanging dimbaar en soms vanaf een afstand aan te passen. Er wordt bij vervanging gekeken of al het licht dat er nu staat wel nodig is. Zijn er wellicht betere alternatieven te bedenken? Bijvoorbeeld extra reflecterende belijning of een andere vorm van markering. Of kan het ook zonder licht waarbij de verkeersveiligheid niet in het geding komt?

Per situatie wordt bekeken wat de meest duurzame, energiebesparende en lichthinder reducerende oplossing is. Als er grotere veranderingen te verwachten zijn in een bestaande omgeving, wordt dit met inwoners, ondernemers en verenigingen afgestemd. Bij nieuwbouw zullen we vooraf heel bewust kijken waar verlichting wenselijk is.

BELEID IN HOOFDPUNTEN

LICHT IN DE OPENBARE RUIMTE IN DE GEMEENTE DRONTEN

[Terug naar bijlage menu](#)

D) Omgaan met adviesrichtlijn: Verlichten tot maximaal 80% van de geldende richtlijn qua lichtsterkte en geen E-verticaal aanhouden

In Nederland zijn we niet verplicht om te verlichten, wel hebben we een zorgplicht. Wel is er een richtlijn (NPR13201-2017) die een advies geeft over hoeveel licht op straat nodig is.

Deze biedt een advies over hoeveel licht op straat nodig is. Dit hangt af van de locatie, het soort weg en de hoeveelheid verkeer. De richtlijn geldt voor het hele land. Het is daarom een richtlijn: we mogen daarvan afwijken. Dat doen we ook. We verlichten op maximaal 80% van de geldende richtlijn qua lichtsterkte. Met uitzondering van centrumgebieden en uitgaansgebieden; daar zal vaak wat meer licht staan.

Ook wordt in de richtlijn aangegeven hoeveel licht op 1,5m hoogte nodig is. Dit is echter een waarde die door heel veel factoren beïnvloed wordt. Denk maar aan het licht van etalages, koplampen van auto's, licht vanuit woningen e.d. Deze zijn allemaal van invloed op een 1,5m hoogte buiten op straat. De eis is dusdanig hoog dat we dan veel meer lantaarnpalen op straat krijgen. Dat is niet wenselijk. We houden deze dus niet aan.

Per situatie wordt bekeken wat de best haalbare situatie is. Uitgangspunt is dat er geen lantaarnpalen worden bijgeplaatst.

We hebben als gemeente een doelstelling te halen in het kader van het Energieakkoord: 50% energiebesparing in 2030 (ten opzichte van 2013)!

E) Goede gelijkmatigheid op belangrijke locaties

De geldende richtlijn (NPR13201-2017) zegt niks over de gelijkmatigheid: hoe

goed is het licht over het wegdek verdeeld. Maar deze gelijkmatigheid is op sommige locaties wel belangrijk.

Onze keuze is om de gelijkmatigheid bij vervanging veelal hetzelfde te houden als in de huidige situatie op die locaties waar dit wenselijk is.

F) Geen schijnveiligheid creëren

Sociale veiligheid bestaat uit:

- Objectieve sociale veiligheid: bijvoorbeeld het aantal inbraken;
- Subjectieve sociale veiligheid: gevoelswaarde: hoe beleeft de gebruiker zijn omgeving.

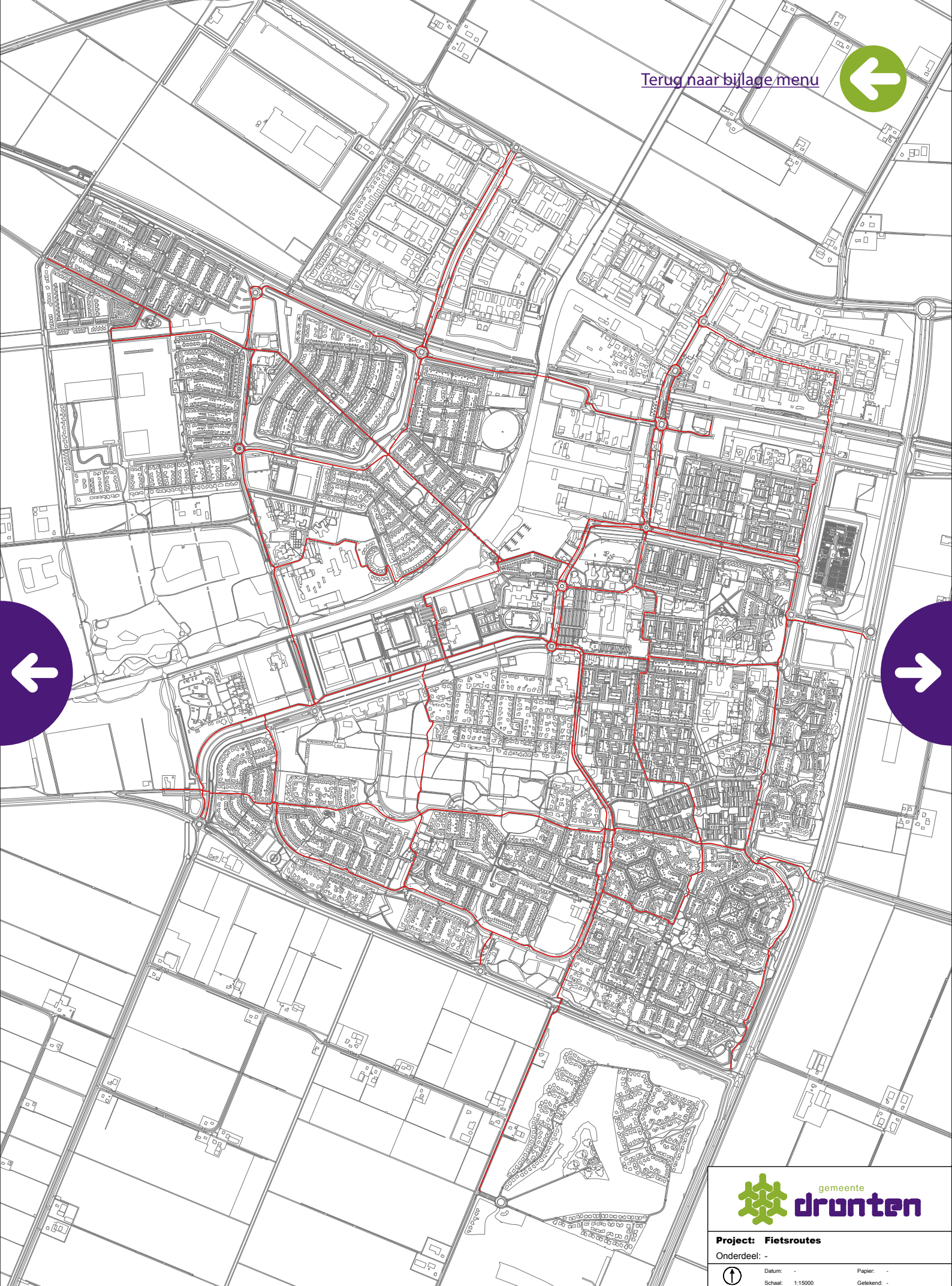
Verlichting kan bijdragen aan de overzichtelijkheid van een gebied, maar ook aan schijnveiligheid. De daadwerkelijke veiligheid hangt met name af van de mate van sociale controle. Staan er huizen dicht bij de weg, gaat er veel verkeer overheen etc. De gemeente probeert schijnveiligheid te voorkomen.

G) Hoofdfietsroutes binnen de kom worden verlicht, andere niet

We hebben binnen onze gemeente veel fietsroutes. Uitgangspunt is dat in de gemeente alleen hoofdfietsroutes binnen de kom verlicht worden. Bovendien wordt per situatie bekeken of deze verlichting in de nacht uit kan. In ieder geval wordt het licht gedimd zodra dat technisch mogelijk is.

Deze routes staan op onderstaande kaart afgebeeld. De routes kunnen of voorzien worden van directe verlichting (lantaarnpaal op fietspad) of indirect door de verlichting vanaf de naast gelegen weg.

Project: Fietsroutes

Onderdeel: -

Datum: -
Schaa: 1:15000

Papier: -
Getekend: -

BELEID IN HOOFDPUNTEN

LICHT IN DE OPENBARE RUIMTE IN DE GEMEENTE DRONTEN

[Terug naar bijlage menu](#)

H) Per situatie bepalen wat de meest energiezuinige en duurzame oplossing is dat past bij budget en stand der techniek zonder koploper te zijn

De gemeente Dronten overweegt altijd duurzame en energiezuinige oplossingen. Per situatie wordt bekeken wat de beste oplossing is, passend in de omgeving en met de beschikbare middelen.

We kijken naar duurzaamheid en energieverbruik. Doelstelling is om in 2030 50% energie bespaard te hebben ten opzichte van 2013 (Energieakkoord).

De gemeente is volger van nieuwe technieken, maar heeft niet de ambitie om koploper te zijn. Streven is om uniformiteit in het areaal te krijgen om de beheerkosten zo laag mogelijk te houden.

I) Voor wat betreft de openbare verlichting is het uitgangspunt het Politie Keurmerk Veilig Wonen als dat noodzakelijk is en er geen andere, betere, alternatieven passend zijn

Het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) wordt veel gebruikt door projectontwikkelaars. Het is geen verplicht Keurmerk. Veel gemeenten hanteren het keurmerk niet (meer). Het Keurmerk bestaat uit drie certificaten (Beveiligde Woning, Veilig Complex en Veilige omgeving). Er wordt een onderscheid gemaakt tussen bestaande en nieuwbouw. Van belang voor de gemeente is het keurmerk Veilige Omgeving.

Het certificaat Veilige woning gaat om de woning zelf, het hang- en sluitwerk en de buitenverlichting. Het certificaat Veilige Omgeving zegt onder andere wat over de openbare verlichting in de woonomgeving. Zo moeten achterpaden verlicht worden, moeten grotere parkeerplaatsen voorzien worden van aardig

wat licht (meer dan er nu op de parkeerterreinen staat), gedimde verlichting moet ten alle tijden voldoen aan de minimum gestelde eisen door het PKVW en ook moet de richtlijn voor de openbare verlichting volledig aangehouden worden.

De gemeente hanteert, voor wat betreft de openbare verlichting, als uitgangspunt het PKVW als dat noodzakelijk en wenselijk is en er geen alternatieven zijn die beter passend zijn.

Conform het huidige openbare verlichtingsbeleid verlichten we achterpaden in eigendom van de gemeente in principe niet. Sommige paden lopen achter woningen langs, maar worden ook gebruikt als doorgaand voetpad of fietspad. Hier staat soms wel verlichting staan. Per situatie wordt bekeken wat de beste oplossing is, we willen namelijk ook geen schijnveiligheid creëren.

Projectontwikkelaars gebruiken het PKVW vaak als een verkoopargument. Op een woning met het keurmerk Veilige Woning kunnen inwoners korting krijgen op hun verzekeringspremie.

J) Geen verlichte reclames aan de lichtmasten of leddisplays

Verlichte lichtmastreclames kunnen zorgen voor lichtvervuiling en een hoger energieverbruik. Ook kan het ervaren worden als een aantasting van de omgeving. Als er reclameborden aan de lichtmast bevestigd moeten worden, dan dienen de masten verzwakt te worden. Dat is niet wenselijk.

De gemeente staat nieuwe leddisplays (grote reclame borden met wisselende beelden) in principe niet toe. Deze zijn storend in het landschap en dragen

BELEID IN HOOFDPUNTEN

LICHT IN DE OPENBARE RUIMTE IN DE GEMEENTE DRONTEN

[Terug naar bijlage menu](#)

niet bij aan de verkeersveiligheid. Ook uit de gehouden onderzoeken onder onze inwoners komt naar voren dat deze borden als storend worden ervaren. Daarnaast speelt ook de omgevingswet een rol. Er mag geen hinder ontstaan aan de fysieke leefomgeving. Wellicht dat door toekomstige ontwikkelingen het standpunt ten aanzien van leddisplays verandert.

K) Parken niet verlicht

Parken worden niet verlicht. Een uitzondering is een hoofdfietsroute die door een park heen gaat en waar voldoende sociale controle is. Alleen dan wordt deze verlicht. De verlichting wordt gedimd en gaat in de nacht uit zodra dit technisch mogelijk is.

In die parken waar nu wel verlichting staat, terwijl het geen hoofdfietsroute is en er voldoende sociale controle is, wordt de verlichting in principe verwijderd. Maar wel in overleg met gebruikers en aanwonenden.

L) Tegengaan van lichtvervuiling

We kijken nog meer naar eventuele lichthinder en -vervuiling. We zetten in op lagere lampsterkte, gericht licht (minder strooilicht) en na de spits gaan we overal dimmen. Het dimregime wordt afgestemd per locatie.

Eventueel kan het licht in de nacht op bepaalde locaties uit. Wellicht met een detectiesysteem waarmee het licht aan gaat (of feller kan branden) als er iemand aankomt en daarna schakelt het systeem weer uit (of naar lager lichtniveau). Dit zou bijvoorbeeld goed kunnen op sommige fietspaden.

Ook de aanlichting van gemeentelijke gebouwen krijgt extra aandacht. De gemeente gaat proberen om alle verlichting op en rond alle gemeentelijke gebouwen te verminderen of uit te doen.

We sluiten aan bij bestaande externe samenwerkingsverbanden met ondernemers, inwoners en verenigingen om kennis te delen over bewust verlichten.

Diverse gemeentelijke beleidsvelden hebben een verbinding met lichtbronnen. Die beleidsvelden zullen ieder voor zich licht en donkerte een passende plek geven in hun beleid, hun reguliere taken en uitvoeringsprojecten

M) Niet meer licht in het buitengebied dan anno 2017

Uitgangspunt is om niet meer licht in het buitengebied te plaatsen dan nu het geval is. Streven is om deze hoeveelheid te verminderen als de situatie dat toelaat. Daarvoor zullen we met de betreffende gebruikers en inwoners van het gebied in gesprek gaan.

N) Verminderen hoeveelheid lichtmasten binnen de kom

De afgelopen jaren is er veel licht geplaatst op sommige locaties. Dit zal deze beleidsperiode verminderd worden, zonder dat de verkeersveiligheid of in bepaalde situaties de sociale veiligheid in het geding komt. Op locaties waar alleen auto's rijden, wordt het aantal lichtmasten teruggebracht en maken we gebruik van andere technieken.

P) Gebiedsgerichte aanpak

In woongebieden gaan we anders om met verlichting dan op bijvoorbeeld een bedrijventerrein. Per gebied wordt bekeken welke functie verlichting heeft en wat de benodigde hoeveelheid licht is en met welke spreiding (gelijkmatigheid). Ook de lichtkleur kan verschillen.

De gemeente kiest in woon- en centrumgebieden een lichtkleur waarbij gezichten goed herkenbaar zijn, zoals bijvoorbeeld (warm) wit. Dit draagt bij aan de sociale veiligheid.

BELEID IN HOOFDPUNTEN

LICHT IN DE OPENBARE RUIMTE IN DE GEMEENTE DRONTEN

[Terug naar bijlage menu](#)

Schijnveiligheid wordt voorkomen door bijvoorbeeld de groenvoorzieningen niet te verlichten, tenzij echt noodzakelijk is en er geen andere mogelijkheden of andere routes zijn. Waar nu verlichting staat die overbodig is of niet functioneel is, wordt deze in deze beleidsperiode verwijderd in overleg met inwoners.

Solitaire voetpaden verlichten we niet tenzij het een doorgaande route is en er voldoende sociale controle is.

Achterpaden worden in principe niet verlicht als die van de gemeente zijn. Er is op de achterpaden vaak weinig sociale controle. Verlichting maakt het niet daadwerkelijk veiliger. De gemeente wil geen schijnveiligheid creëren en verlicht achterpaden (al jaren) niet.

Wat betreft parkeerplaatsen gaat de gemeente per situatie beoordelen of verlichting zinvol is. Indien er verlichting komt of staat dan wordt ook gekeken of verlichting gewenst is in de nachtelijke uren. In ieder geval wordt gedimd zodra dit technisch mogelijk is (na vervanging armatuur). Indien verlichting in de nachtelijke uren niet nodig is, zal de verlichting uit worden gezet.

De gemeente wil goed bereikbare en vitale bedrijventerreinen in haar gemeente hebben met ruimte voor ondernemen. De verlichting wordt besproken met de ondernemers. Doel is de verlichting van de gemeente en de ondernemers zelf goed op elkaar af te stemmen.

Q) Integrale afstemming

Uit oogpunt van sociale veiligheid is het van belang om een goede afstemming te hebben tussen het groen en de weg. Bosjes langs een fietspad kunnen een gevoel van onveiligheid geven. Dat kan voorkomen worden door een goede

afstemming. Daarom wordt de openbare verlichting voortijdig en goed afgestemd op de groenvoorzieningen.

3. Communicatie

Communicatie staat centraal in dit beleidsplan. Zowel voor wat betreft de communicatie intern in de gemeente als extern met onze inwoners, verenigingen en ondernemers.

Het thema 'Bewust Verlichten' staat op de agenda bij elk intern overleg over de openbare ruimte. Bij elk ontwerp wordt bekeken of het ontwerp zo gemaakt kan worden dat er geen licht als compenserende factor nodig is of dat het met bijvoorbeeld reflectie opgelost kan worden.

We blijven inwoners, verenigingen en het bedrijfsleven betrekken bij het onderwerp Bewust Verlichten. Bij themabijeenkomsten zullen we het onderwerp op de agenda zetten en met elkaar over het onderwerp in gesprek gaan. Wat kan er wel en wat niet, wat moet er anders en wat kan er anders. Samen met onze inwoners, verenigingen en het bedrijfsleven kijken we goed naar de openbare ruimte.

Door met elkaar in gesprek te gaan voorafgaand aan een grote verandering of vervanging, maken we samen bewuste keuzes die passen in de omgeving en bij het gebruik van de gebruikers. Zo stemmen we het licht in de openbare ruimte bewuster en beter af met als resultaat een kwalitatief duurzame en prettige leefomgeving voor iedereen.

